

Plán BOZP POV

Obsah

1.	Identifikačné údaje stavby	4
1.1	Stavba	4
2.	Zoznam skratiek	4
3.	Pôsobnosť a ciele plánu BOZP	4
4.	Účel stavby.....	5
4.1	Prístupové komunikácie a plochy	5
4.1.1	Prístupové komunikácie	5
4.1.2	Dopravné trasy pre presun materiálov	5
4.1.3	Skládkové plochy a plochy vhodné pre zariadenie staveniska	6
4.2	Časový priebeh	6
4.3	Vybavenie stavby a počet zamestnancov na stavbe	6
4.3.1	Vybavenie stavby	6
4.3.2	Počet zamestnancov na stavbe.....	6
5.	Koordinácia v oblastiach BOZP a PO	6
5.1	Koordinácia zhotoviteľa s investorom.....	6
5.2	Koordinácia zhotoviteľa s pod zhotoviteľmi	7
5.3	Spolupráca na spoločných pracoviskách	7
6.	Zodpovednosť v oblasti BOZP a PO	8
7.	Školenia o BOZP a PO	15
7.1	Vstupné školenia.....	15
7.2	Školenia zamestnancov na stavenisku	15
7.2.1	Zabezpečenie školenia.....	15
7.2.2	Obsah školenia	15
7.3	Školenia pre krátkodobé návštevy	16
7.4	Špeciálne školenia a kurzy (profesné)	16
7.5	Obsluha a servis vyhradených (určených) technických zariadení a obsluha špeciálnych zariadení	16
7.6	Záznamy o školeniach	17
8.	Stavebné práce s osobitným nebezpečenstvom a práce v blízkosti vysokého napätia	17
9.	Minimálne zásady dodržiavania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP), požiarnej ochrany (PO) a ochrany environmentu (OE) na stavenisku	18
9.1	Ochranné pásma inžinierskych sietí	24
10.	Požiadavky na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci	37
11.	Požiarna ochrana	51
12.	Prvá pomoc.....	53
13.	Legislatíva	60

Plán BOZP POV

1. Identifikačné údaje stavby

1.1 Stavba

Názov stavby :	Rekonštrukcia obvodového plášťa telocvične
Miesto stavby :	Košice - Juh
Kraj :	Košický
Okres:	Košice IV
Katastrálne územie :	Južné mesto
ZPO:	Ing. Peter Obyšovský

2. Zoznam skratiek

BOZP - Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
DSPRS - Dokumentácia pre stavebné povolenie a realizáciu stavby
FMD - Federálne ministerstvo dopravy
HaZZ - Hasičský a záchranný zbor
NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
NV SR - Nariadenie vlády Slovenskej republiky
OOPP - Osobné ochranné pracovné prostriedky
OPP - Ochrana proti požiarom
POV - Projekt organizácie výstavby
PS - Prevádzkový súbor
SO - Stavebný objekt
STN - Slovenská technická norma
UČS - Ucelená časť stavby
VTZ - Vyhradené technické zariadenia
ZS - Zariadenie staveniska

3. Pôsobnosť a ciele plánu BOZP

Plán BOZP musí byť dodržiavaný v maximálnej možnej miere a prípadné doplnky alebo opravy môžu byť vykonané len po dohode so zhotoviteľom a so súhlasom stavebníka.

Všetky zmeny a doplnky musia byť zapísané do stavebného denníka, odsúhlasené stavbyvedúcim a musia byť o nich oboznámení všetci zamestnanci a zhotovitelia, ktorých sa to týka.

Cieľom "Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci" je zaistenie bezpečnej práce pri zodpovedajúcich hygienických podmienkach pre všetkých zamestnancov zhotoviteľa a pod zhotoviteľov v priestore staveniska a dosiahnuť bezpečnú realizáciu projektu.

Táto dokumentácia bola vypracovaná v súlade s Zákonom č. 124/2006 Z. z., nariadením vlády 396/2006 Z. z. a ich príloh a ďalších právnych noriem popisujúcich oblasť BOZP, na základe identifikácií vytypovaných jednotlivých nebezpečenstiev a zdravotných rizikových faktorov, ktoré môžu vzniknúť resp. sa vyskytujú pri činnosti – výstavba objektov, komunikácií, mostov technológii s upresnením na danú stavbu. Pri spracovaní sa vychádzalo z dlhodobých skúseností pracovníkov v danej profesii, ako aj konzultácie s niektorými zhotoviteľmi týchto stavieb. Povinnosti problematiky bezpečnosti práce sa týkajú i staveniskových zariadení technologických celkov a zariadení na ktorých je vykonávaná údržba a opravy strojných zariadení.

Plán BOZP napriek tomu nemôže obsahovať všetky nebezpečenstvá a zdroje rizík s ohľadom na rozsiahlosť, zložitosť a nepredvídateľnosť problematiky a špecifik, ktoré môžu vzniknúť hlavne neznalosťou špecifik zhotoviteľa, resp. zhotoviteľov (erudovanosť zamestnancov, stav, druh a vek mechanizmov, atď.).

4. Účel stavby

Projekt organizácie výstavby, je spracovaný na základe technického riešenia a umiestnenia jednotlivých stavebných objektov a na základe miestnych podmienok v obvode stavby a v jej okolí.

Predmetom projektu je výmena ľahkého obvodového plášťa budovy telocvične Strednej odbornej školy na Gemerskej ulici.

Stavba je realizačne a časovo rozdelená na jeden stavebný úsek.

4.1 Prístupové komunikácie a plochy

4.1.1 Prístupové komunikácie

Prístupové komunikácie ku všetkým SO sú spracované v DSPRS POV. Každá zmena bude premietnutá do Plánu BOZP.

4.1.2 Dopravné trasy pre presun materiálov

Dopravné trasy pre presun materiálov sú:

- a) cestné komunikácie - pri realizácii stavebných prác budú cestné komunikácie pre presun materiálov využívané vo veľkej miere a tvoria ju štátne cesty, miestne komunikácie, účelové a poľné cesty a spevnené plochy,

Upresňovanie dopravných trás je súčasťou koordinácie medzi investorom, zhotoviteľom a podzhotoviteľmi.

4.1.3 Skládkové plochy a plochy vhodné pre zariadenie staveniska

Skládkové plochy a plochy vhodné pre zariadenie staveniska jednotlivých SO a PS, resp. spoločných zariadení v rámci stavby sú spracované v DSPRS - POV. V uvedenej dokumentácii je spracovaná aj problematika prívodu energií a sietí pre zariadenie staveniska a na stavenisko. Každá zmena bude premietnutá do Plánu BOZP.

4.2 Časový priebeh

Časový priebeh prác bude spracovaný podľa SO a činností v pravidelne aktualizovanom harmonograme.

4.3 Vybavenie stavby a počet zamestnancov na stavbe

4.3.1 Vybavenie stavby

Evidencia mechanizmov na stavenisku bude vedená u stavbyvedúceho.

4.3.2 Počet zamestnancov na stavbe

Evidencia zamestnancov na stavenisku bude vedená u stavbyvedúceho.

5. Koordinácia v oblastiach BOZP a PO

5.1 Koordinácia zhotoviteľa s investorom

Spolupráca v oblastiach BOZP a PO bude prebiehať priebežne po celú dobu realizácie projektu.

Na problematiku BOZP a PO určí investor zástupcu (resp. zástupcov), ktorý bude pozývaný podľa potreby na spoločné porady zvolávané hlavným zhotoviteľom a podľa potreby na miestne šetrenia spojené so zisťovaním BOZP a PO.

Koordináciu plnenia úloh pri realizácii prác na stavenisku z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zabezpečuje koordinátor bezpečnosti poverený v zmysle NV SR č. 396/2006 Z. z.. Koordinátorom bezpečnosti môže byť fyzická osoba oprávnená na výkon činnosti stavbyvedúceho, stavebného dozoru alebo autorizovaný bezpečnostný technik. Fyzická osoba oprávnená na výkon činnosti stavbyvedúceho nesmie byť koordinátorom bezpečnosti na stavenisku, na ktorom vykonáva činnosť stavbyvedúceho.

Spolupráca v oblastiach BOZP a PO bude prebiehať priebežne po celú dobu realizácie projektu.

Koordinátor bezpečnosti zabezpečuje:

1. uplatňovanie všeobecných zásad prevencie a požiadaviek na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri technických alebo organizačných riešeniach, na základe

- ktorých sa plánujú práce, ktoré sa budú vykonávať súčasne alebo budú na seba nadväzovať a pri určovaní času trvania jednotlivých prác alebo ich etáp.
2. plnenie príslušných požiadaviek tak, aby zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom uplatňovali zodpovedajúcim spôsobom všeobecné zásady prevencie a dodržiavali plán bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
  3. úpravy plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a, ktoré budú zohľadňovať postup prác so zreteľom na zmeny v priebehu prác.
  4. spoluprácu medzi zamestnávateľmi na stavenisku, najmä ak pracujú na spoločnom pracovisku a ak ich činnosť na pracovisku na seba nadväzuje, usmerňovanie práce so zreteľom na ochranu zamestnancov, na prevenciu vzniku úrazov a iného ohrozenia zdravia, na vzájomné informovanie a zapojenie fyzickej osoby, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom, do tohto procesu, ak je to potrebné,
  5. opatrenia na kontrolu správneho uplatňovania pracovných postupov,
  6. zabezpečenie vstupu na stavenisko len osobám, ktoré tam plnia pracovné povinnosti.

Na plnenie týchto úloh Koordinátor bezpečnosti v spolupráci so zhotoviteľom podľa postupu prác zvolávajú pravidelné porady.

5.2 Koordinácia zhotoviteľa s pod zhotoviteľmi

Koordinácia bude prebiehať na poradách s pod zhotoviteľmi, na ktorých budú prerokované všeobecné témy BOZP a PO a ich praktické realizácie:

- a) úvodné porady s pod zhotoviteľmi - pred začatím prác,
- b) porady vedenia stavby - pravidelné porady vedenia stavby za účasti zástupcov pod zhotoviteľov,
- c) spoločné porady -koordinácia prác jednotlivých zhotoviteľov,
- d) kontrolné porady s pod zhotoviteľmi - zvolávané vedením stavby,

Na úvodných poradách a spoločných poradách sa stanoví :

- ktorá stavebná firma a v akom čase realizuje, udržiava a likviduje plánované spoločné bezpečnostné opatrenia v spoločných priestoroch
- ktorá stavebná firma sa stará o poriadok a čistotu na stavenisku, vrátane - odpratávania snehu a odvozu odpadkov

Na bezpečnostných obchôdkach na stavenisku bude vyžadovaná účasť zodpovedných zástupcov pod zhotoviteľov.

5.3 Spolupráca na spoločných pracoviskách

V súlade so zákonom NR SR číslo 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v § 18 je ustanovená spolupráca zamestnávateľov na spoločných pracoviskách.

Ak zamestnanci viacerých zamestnávateľov alebo fyzické osoby oprávnené na podnikanie plnia úlohy na spoločnom pracovisku tak, že môže byť ohrozená ich bezpečnosť alebo zdravie, je spolupráca zamestnávateľov a týchto osôb pri prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, koordinácia činností a vzájomná informovanosť súčasťou uzavretých zmlúv. Zmluva určí, kto z nich je povinný

vytvoriť podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na spoločnom pracovisku a v akom rozsahu.

1. Stavebník fyzicky odovzdá zhotoviteľovi objednaných prác priestory spoločného pracoviska, v ktorých budú zamestnanci zhotoviteľa plniť pracovné úlohy ešte pred nástupom zamestnancov zhotoviteľa na pracovisko.
2. Stavebník odovzdá zhotoviteľovi pracovisko v takom stave, aby zodpovedalo podmienkam pre bezpečný výkon práce.
3. Stavebník pri odovzdávaní pracoviska oboznámi zhotoviteľa s možnými ohrozeniami, preventívnymi opatreniami, opatreniami na poskytnutie prvej pomoci, záchrannými a evakuačnými prácami.
4. Stavebník vykoná oboznámenie vlastných zamestnancov a zástupcov zamestnancov o povinnosti informovať zamestnancov zhotoviteľa o možných ohrozeniach života a zdravia, ktoré môžu vzniknúť pri pracovných postupoch počas pracovnej činnosti.
5. Zhotoviteľ fyzicky prevezme od stavebníka priestory pracoviska, v ktorých budú vykonávať pracovnú činnosť zamestnanci zhotoviteľa, ak pracovisko spĺňa zabezpečenie a vybavenie pre bezpečný výkon práce.
6. Zhotoviteľ pri svojich pracovných činnostiach vybaví a zabezpečí pracovisko pre bezpečný výkon práce tak, aby neohrozovalo život a zdravie vlastných zamestnancov, zamestnancov stavebníka, príp. ďalších zamestnancov.
7. Zhotoviteľ zabezpečí oboznámenie vlastných zamestnancov o povinnosti informovať zamestnancov stavebníka, príp. iných zamestnancov o možných ohrozeniach, preventívnych opatreniach a o opatreniach na poskytnutie prvej pomoci, na vykonanie záchranných a evakuačných prác.
8. Zhotoviteľ zodpovedá v plnom rozsahu za technický stav strojov, strojného zariadenia, náradia, pracovných pomôcok; pracovné postupy, ktoré používajú jeho zamestnanci.
9. Zhotoviteľ prehlási, že fyzicky prevzal od stavebníka priestory pracoviska, v ktorých budú vykonávať pracovnú činnosť zamestnanci zhotoviteľa a pracovisko spĺňa podmienky pre bezpečný výkon práce

6. Zodpovednosť v oblasti BOZP a PO

Organizácia a usporiadanie

Starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a o zlepšovanie pracovných podmienok je súčasťou plnenia pracovných úloh. Za plnenie úloh zodpovedajú vedúci zamestnanci spoločnosti na všetkých stupňoch riadenia (v rozsahu opisu činností jednotlivých funkcií). Nájomníci priestorov v spoločnosti zodpovedajú za BOZP, ktorá musí byť zakotvená v písomnej zmluve (ak sa nedohodnú inak). Podľa Zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. je na zabezpečovanie kontrolnej a poradenskej služby BOZP ustanovený bezpečnostný technik, odborní zamestnanci oprávnení obsluhovať vyhradené technické zariadenia (VTZ) a zástupcovia, ktorí zastupujú zamestnancov na pracovisku.

Úlohy a povinnosti zamestnancov

Majiteľ (konateľ) spoločnosti

Určuje podriadeným zamestnancom rozsah zodpovednosti a konkrétne povinnosti na úseku BOZP a PO ako rovnocennú súčasť ich pracovných povinností. Kontroluje ich činnosť, zodpovedá za dodržiavanie rozhodnutí o vylúčení vecí z používania, o zastavení prevádzky alebo o zákaze výroby a dovozu. Úlohou konateľa je aj schvaľovanie zoznamu používaných OOPP a informovanie verejnosti o stave BOZP a PO, pracovných úrazoch a prevádzkových haváriách.

Stavbyvedúci

Zabezpečuje dodržiavanie platných predpisov týkajúcich sa BOZP a PO a zodpovedá za vypracovanie a aktualizáciu technickej dokumentácie zariadení a technologických postupov. Určuje podriadeným riadiacim zamestnancom úlohy a povinnosti súvisiace s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci.

Stavbyvedúci zaisťuje zamestnancom účasť na predpísaných školeniach, spolupracuje s bezpečnostným technikom pri auditoch, kontrolnej činnosti a vyšetrovaní pracovných úrazov. Zabezpečuje kontrolu dodržiavania predpisov, pracovných postupov, technologickej disciplíny a používania OOPP pri pracovných činnostiach pomocou jeho podriadených. V prípade potreby stavbyvedúci odstraňuje nedostatky z BOZP a PO. Ak ich odstránenie presahuje jeho vymedzenú právomoc, oznamuje udalosť bezpečnostnému technikovi. Medzi jeho úlohy patrí aj odovzdávanie a preberanie pracoviska pre činnosť investičnej akcie dodávateľských firiem.

Okrem toho spracováva zásady zaistenia bezpečnosti zamestnancov pre možné prípady rizikových situácií pri prevádzke a údržbe zariadení. Ďalej prehodnocuje funkčnosť a účinnosť OOPP a navrhuje pracovné prostriedky s potrebnými technickými parametrami a certifikátom ochranných pomôcok. Jeho povinnosťou je oznamovať výsledky skúšok zariadení orgánom štátneho odborného dozoru, ak to vyžadujú predpisy. Stavbyvedúci spolupracuje s bezpečnostným technikom pri tvorbe plánu revízií a odborných skúšok VTZ.

Majstri, predáci, vedúci liniek

Ich povinnosťou je vykonávať pravidelný audit a kontrolu pracovísk, strojov a zariadení na zverenom úseku. Okrem toho sú zodpovední za dodržiavanie technologických postupov a označovanie zdrojov nebezpečenstva. Kontrolujú požívanie alkoholických nápojov alebo iných omamných látok na pracovisku a v prípade úrazu zodpovedajú za ošetrovanie zraneného a okamžité hlásenie úrazovej udalosti. Zúčastňujú sa na vyšetrovaní príčin úrazu a zoznamujú zamestnancov s príčinou a prijatými opatreniami na zamedzenie opakovania udalosti. Kontrolujú používanie OOPP a všetkých ochranných zariadení.

Medzi ich povinnosti patrí aj vedenie prevádzkových dokladov a dokumentácie. Zabezpečujú, aby pracovisko, stroje, zariadenia, nástroje, materiály, pracovné pomôcky a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť zamestnancov. Vykonávajú školenia BOZP a PO vzťahujúce sa na zverené pracovisko. Venujú zvýšenú pozornosť zamestnancom na odlúčených pracoviskách a zamestnancom, ktorí pracujú na pracovisku sami. Poskytujú zamestnancom bezpečnostnú prestávku podľa osobitných predpisov. Pri zabezpečovaní úloh spolupracujú s príslušným zástupcom zamestnancov pracoviska.

Technik bezpečnosti práce

Zisťuje a posudzuje úrazové a havarijné riziká a ohrozenia zdravia zamestnancov z hľadiska chemických, fyzikálnych, biologických, technických alebo psychických nebezpečenstiev a posudzuje príčiny pracovných úrazov, prevádzkových nehôd technických zariadení a chorôb z povolania. Zabezpečuje vypracovávanie pravidiel a pokynov na zaistenie BOZP a PO, vypracovávanie správ o pracovných úrazoch, prevádzkových nehodách, poruchách technických zariadení, chorobách z povolania a priemyselných otráv, vypracovanie zoznamu pre poskytovanie OOPP podľa profesií.

Zaisťuje vypracovávanie zoznamov rizikových pracovísk a nedostatkov. Vykonáva vstupné školenie zamestnancov, podpornú poradenskú činnosť pre potreby zamestnávateľa, vedúceho manažmentu a zamestnancov a zabezpečuje previerky na pracoviskách. Má na starosti hlásenia o PÚ, prevádzkových nehodách a poruchách technických zariadení. Vykonáva audit a kontroluje pracoviská, stroje, zariadenia, náradia a nástroje, pracovné pomôcky, dodržiavanie pracovných postupov, organizáciu práce na pracoviskách, dodržiavanie ustanovených pracovných podmienok, hygienických predpisov, zdravotných opatrení, príkazov a pokynov zamestnávateľa.

Kontroluje dodržiavanie BOZP a PO pri práci a manipulácii s jedmi, žieravinami, horľavinami a inými nebezpečnými látkami, dodržiavanie zásad na rizikových pracoviskách a pri prácach so zvýšeným nebezpečenstvom. Kontroluje odbornú spôsobilosť zamestnancov v pracovnom procese, vykonávanie školení, oboznámenie zamestnancov o PÚ zodpovedným zamestnancom, prideľovanie a používanie OOPP. Technik vedie evidenciu PÚ, prevádzkových nehôd, porúch technických zariadení, priemyselných otráv a chorôb z povolania. Spolupracuje so štátnym odborným dozorom a orgánmi na ochranu zdravia.

Základné povinnosti zamestnancov pri zaisťovaní BOZP

Všetci zamestnanci na stavbe musia byť poučení o bezpečnostných predpisoch na železnici – ŽSR Z 2, musia spĺňať kvalifikačné požiadavky, byť zdravotne spôsobilý, na základe čoho im bude vydaný preukaz o vstupe do priestorov.

Zamestnanci sú povinní dbať o svoju bezpečnosť a zdravie pri práci a o bezpečnosť a zdravie iných osôb na pracovisku. Majú povinnosť dodržiavať predpisy a pokyny na zaistenie bezpečnosti práce, s ktorými boli riadne oboznámení, ako aj zásady bezpečného správania sa na pracovisku a určené pracovné postupy. Ich úlohou je vykonávať práce, obsluhovať stroje a zariadenia a používať náradie, látky a ostatné prostriedky v súlade s predpismi BOZP. Majú povinnosť používať pri práci bezpečnostné a ochranné zariadenia, nevyraďovať ich z prevádzky a svojvoľne ich nemeniť.

Zúčastňujú sa na školeniach a výcvikoch uskutočňovaných spoločnosťou v záujme zvýšenia bezpečnosti práce. Podrobujú sa overovacím skúškam a lekárskeym prehliadkam. Ich povinnosťou je aj dodržiavanie príkazov a zákazov uvedených na výstražných tabuľkách. Pred uvedením zariadenia (stroja) do chodu sa musia presvedčiť, či tým neohrozujú zdravie a bezpečnosť vlastnej, prípadne inej osoby. Pri práci sú povinní používať iba správne a bezpečné náradie, nástroje a pomôcky. Každý úraz musia ihneď hlásiť nadriadenému zamestnancovi. V prípade potreby sú povinní podrobiť sa vyšetreniu na požitie alkoholu

a omamných látok. Nedostatky týkajúce sa BOZP hlásia nadriadeným zamestnancom.

Zákazy platné pre zamestnancov

Zamestnanci nemôžu bez súhlasu svojho nadriadeného vykonávať akúkoľvek inú činnosť okrem plnenia pracovných úloh s výnimkou činnosti pri snahe zabrániť haváriám, úrazu inej osoby alebo iným škodám. Majú zakázané manipulovať so strojným zariadením za jeho chodu (okrem technologickej obsluhy) či svojvoľne odstraňovať ochranné kryty zo strojného zariadenia. Takisto majú zakázané vykonávať akékoľvek opravy zariadení (ak nie sú na to oprávnení), znehodnocovať a odstraňovať vyvesené bezpečnostné predpisy, značky a výstražné tabuľky. Nemôžu vstupovať do priestorov označených výstražnou tabuľkou, požívať na pracoviskách alkoholické nápoje alebo iné omamné látky. Zamestnanci majú povinnosť dodržiavať zákaz fajčenia. Bez súhlasu nadriadeného neopúšťajú svoje pracovisko a nevstupujú na cudzie pracoviská bez ohlásenia u zodpovedných zamestnancov.

Cudzie osoby zdržujúce sa na pracoviskách spoločnosti

Ustanovenia a povinnosti zamestnancov na úseku BOZP sa primerane vzťahujú i na osoby, ktoré sa s vedomím spoločnosti zdržujú na pracoviskách spoločnosti.

Zástupcovia zamestnancov pre BOZP

V zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o BOZP sa vymenúvajú zamestnanci pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci z radov zamestnancov. Zástupca zamestnancov je oprávnený na svojom pracovisku vykonávať kontroly a overovať plnenie opatrení na zaistenie BOZP. Ďalej má právo vyžadovať od zamestnávateľa informácie o skutočnostiach ovplyvňujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Tie môže prerokovávať aj s odborníkmi v danom odbore (pod podmienkou, že nevyzradí utajované skutočnosti chránené osobitnými predpismi).

Zástupca spolupracuje so zamestnávateľom a predkladá návrhy na opatrenia zvyšujúce BOZP. Je oprávnený požadovať odstránenie zistených nedostatkov. Ak zamestnávateľ neodstráni nedostatky, na ktoré bol upozornený, môže dávať podnety orgánu dozoru. Zástupca sa zúčastňuje rokovaní týkajúcich sa BOZP organizovaných zamestnávateľom, vyšetrovania príčin pracovných úrazov, chorôb z povolania, havárií technických zariadení, merania a hodnotenia faktorov pracovného prostredia, kontrol vykonávaných orgánmi dozoru. Môže od zamestnávateľa požadovať informácie o výsledkoch a záveroch týchto kontrol, meraní a hodnotení.

V každej spoločnosti by sa mal zohľadniť typ práce, veková štruktúra zamestnancov a ich skúsenosti. Aby sa predišlo stresovým situáciám, treba dodržiavať poriadok na pracovisku a časový harmonogram práce. Odporúčajú sa aj pravidelné stretnutia s cieľom diskusie o možnostiach zlepšenia a vytvorenia vhodného pracovného prostredia. Dôležité je vytvorenie všeobecne prístupného miesta (nástenky), pokiaľ možno v priestoroch s najpravidelnejším pohybom čo najväčšieho počtu zamestnancov (napr. jedáleň, šatne).

V zmysle Vyhlášky č 147/2013 Z. z. sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností.

Oboznamovanie a informovanie

1. Oboznamovanie v prípade stavebných prác v mimoriadnych podmienkach osoby vykonávajúcej stavebné práce a zodpovednej osoby sa uskutočňuje najmenej raz za 12 mesiacov, ak ide o stavebné práce vykonávané
  - a) vo výške nad 1,5 m, ak nemožno pracovať z pevnej a bezpečnej pracovnej podlahy,
  - b) z pohyblivej pracovnej plošiny,
  - c) z rebríka vo výške nad 5 m,
  - d) pri zemných prácach vo výkope hlbšom ako 1,3 m.
2. Obsahom oboznamovania podľa odseku 1 písm. a) až c) je aj výber a používanie vhodného osobného ochranného pracovného prostriedku proti pádu a praktická príprava zamestnanca na jeho správne používanie a obsahom oboznamovania podľa odseku 1 písm. d) je aj spôsob zabezpečenia stability stien výkopov.
3. Pri zmene geologických, hydrogeologických, poveternostných a iných podmienok, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť bezpečnosť a ochranu zdravia pri stavebných prácach, zodpovedná osoba po vykonaní potrebných zmien technologických postupov oboznámi s nimi osoby vykonávajúce tieto stavebné práce.
4. Na začiatku pracovnej zmeny zodpovedná osoba informuje osoby vykonávajúce stavebné práce o bezpečných pracovných postupoch a o nebezpečenstvách a ohrozeniach.

Príprava stavebných prác

1. Na stavenisku musí byť okrem projektovej dokumentácie potrebnej na uskutočňovanie stavby aj zhotoviteľská dokumentácia, návody a pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci potrebné na bezpečný výkon práce. Súčasťou zhotoviteľskej dokumentácie je technologický postup stavebných prác vo vzťahu k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len "technologický postup") v prípadoch ustanovených v prílohe č. 1 bode 6.14., prílohe č. 2 bodoch 7.1., 7.2., 7.10. a 8.1., prílohe č. 3 bodoch 1., 3.1., 4.1. a 6.7., prílohe č. 4 bodoch 2.6. a 3.4., prílohe č. 5 bode 1.1., prílohe č. 6 bodoch 5.7. a 9.1., prílohe č. 7 bode 1.2., prílohe č. 8 bodoch 2.1.2. a 2.9.1. a prílohe č. 9 bodoch 2.1., 2.8. a 10.4. uvedenej vyhlášky.
2. Technologický postup musí obsahovať
  - a) nadväznosť a súbeh jednotlivých pracovných činností,
  - b) bezpečný pracovný postup pre jednotlivú pracovnú činnosť,
  - c) použitie strojov, zariadení, pomôcok a ďalších pracovných prostriedkov,
  - d) druhy a typy pomocných stavebných konštrukcií, najmä lešení, podperných konštrukcií, plošín,
  - e) spôsob zvislej dopravy a vodorovnej dopravy osôb a materiálu vrátane vymedzenia komunikácií a skladovacích plôch,
  - f) technické opatrenia a organizačné opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na konkrétnom pracovisku na stavenisku a v ohrozenom priestore v okolí tohto pracoviska

- i. v čase, keď sa na ňom nepracuje,
  - ii. pri stavebných prácach v mimoriadnych podmienkach, najmä počas prevádzky a pri súbehu stavebných prác vykonávaných viacerými zhotoviteľmi,
  - iii. pri ohrození prírodnými živlami, najmä pri záplavách, zosuve pôdy,
  - iv. pri postupnom odovzdávaní stavby alebo jej objektov do prevádzky a do užívania.
3. Ak v typovej dokumentácii stavby, podľa ktorej sa opakovane vykonáva stavba, sú na vykonanie stavebných prác určené spôsoby zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, netreba ich určiť v zhotoviteľskej dokumentácii v rozsahu určenom v typovej dokumentácii stavby.
4. Zhotoviteľská dokumentácia na vykonávanie betonárskych prác a prác s nimi súvisiacich a búracích prác a rekonštrukčných prác nemusí obsahovať technologický postup, ak ide o práce vykonávané pri jednoduchých stavbách a drobných stavbách v rozsahu najviac siedmich dní alebo o práce, ktorých bezpečné vykonávanie je upravené slovenskými technickými normami, ktoré sa uplatňujú na konkrétnom pracovisku na stavenisku. V týchto prípadoch sa nevyhnutné opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci určujú pred začatím jednotlivých prác, pričom sa uvedú v stavebnom denníku alebo v inom písomnom doklade.

Odovzdanie a prevzatie staveniska alebo pracoviska na stavenisku

1. Zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci písomne dohodnuté medzi zhotoviteľmi obsahuje aj spôsob odovzdania a prevzatia staveniska alebo pracoviska na stavenisku formou záznamu o odovzdaní a prevzatí pracoviska na stavenisku. Rovnako sa postupuje pri súbehu stavebných prác s prácami počas prevádzky.
2. Pred začatím stavebných prác na stavenisku treba, aby stavebník záznamom o odovzdaní a prevzatí staveniska odovzdal stavenisko zhotoviteľovi.
3. Zhotoviteľ, ktorý prevzal stavenisko od stavebníka, môže odovzdať záznamom o odovzdaní a prevzatí pracoviska stavenisko alebo konkrétne pracovisko
  - a) jednému ďalšiemu zhotoviteľovi, ktorý na konkrétnom pracovisku bude vykonávať svoju pracovnú činnosť, alebo
  - b) späť stavebníkovi.
4. Záznam o odovzdaní a prevzatí pracoviska na stavenisku obsahuje
  - a) identifikáciu konkrétneho pracoviska na stavenisku, ktoré je predmetom odovzdania a prevzatia medzi zhotoviteľmi,
  - b) identifikačné údaje odovzdávajúceho subjektu, ktorými sú jeho názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo a meno a priezvisko zodpovednej osoby za odovzdanie konkrétneho pracoviska na stavenisku,
  - c) identifikačné údaje preberajúceho subjektu, ktorými sú jeho názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo a meno a priezvisko zodpovednej osoby za prevzatie konkrétneho pracoviska na stavenisku,
  - d) dohodnuté podmienky alebo požiadavky zhotoviteľov,
  - e) dátum a čas odovzdania a prevzatia konkrétneho pracoviska na stavenisku a podpisy zodpovedných osôb za odovzdanie a prevzatie konkrétneho pracoviska na stavenisku za zhotoviteľov.
5. Ak pracovisko nie je odovzdané ďalšiemu zhotoviteľovi, tento ďalší zhotoviteľ je zhotoviteľom vykonávajúcim pracovnú činnosť na pracovisku iného zhotoviteľa.

Prerušenie stavebných prác

1. Stavebné práce možno prerušiť až po vykonaní nevyhnutných opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na konkrétnom pracovisku na stavenisku, najmä po zabezpečení stability pracoviska a priestorovej tuhosti konštrukcie, zabezpečení otvorov, jám a voľných okrajov proti pádu pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou a zabezpečení bezpečného stavu pracovného prostriedku.
2. Stavebné práce sa musia prerušiť, ak je ohrozená osoba, stavba, časť stavby alebo jej okolie v dôsledku zhoršených poveternostných podmienok, nevyhovujúceho technického stavu konštrukcie, stroja, nástroja alebo prístroja, v dôsledku prírodných živlov alebo iných nepredvídaných okolností. Po posúdení dôvodov prerušenia stavebných prác zodpovedná osoba rozhodne o ich prerušení.
3. O prerušení stavebných prác podľa odseku 2 a o vykonaných nevyhnutných opatreniach na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zodpovedná osoba vyhotoví záznam. Vo výkone stavebných prác možno pokračovať až na základe pokynu zodpovednej osoby.

Stavebné práce v mimoriadnych podmienkach

1. Na vykonávanie stavebných prác v mimoriadnych podmienkach sa v projektovej dokumentácii stavby určia návrhy technických opatrení, organizačných opatrení a ďalších opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
2. Ak počas stavebných prác nastanú mimoriadne podmienky, zhotoviteľ určuje v spolupráci s projektantom potrebné technické opatrenia, organizačné opatrenia a ďalšie opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
3. Pri stavebných prácach s osobitným nebezpečenstvom sa vykonávajú opatrenia na zamedzenie vstupu osôb, ktoré tam neplnia pracovné úlohy, do ohrozených priestorov, najmä poškodených inžinierskych sietí.
4. Stavebné práce s osobitným nebezpečenstvom môže osoba vykonávať, len ak sa v jej blízkosti nachádza mimo ohrozeného priestoru ďalšia osoba určená zhotoviteľom, ktorá je schopná poskytnúť pomoc alebo privolať pomoc.

V prílohách vyhlášky sú uvedené:

- a) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stavenisku.
- b) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri zemných prácach.
- c) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri betonárskych prácach a prácach s nimi súvisiacich.
- d) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri murárskych prácach.
- e) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri montážnych prácach.
- f) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou, pričom fyzická osoba môže vykonávať montáž a demontáž lešenia len na základe platného preukazu lešenára a fyzická osoba môže vykonávať práce vo výške a nad voľnou hĺbkou pomocou špeciálnej horolezeckej a speleologickej techniky len na základe platného preukazu na prácu vo výške vykonávanú špeciálnou horolezeckou a speleologickou technikou.

Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri búracích prácach a rekonštrukčných prácach, pričom uvedené stanovenia prílohy sa nevzťahujú na

- a. demontáž lešenia a podobných konštrukcií,
  - b. búranie ohrád,
  - c. vypratanie vnútorného zariadenia stavieb pred búraním a demontáž sanitárnych zariadení.
- g) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so strojom.
- h) Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri prácach súvisiacich so stavebnými prácami.

7. Školenia o BOZP a PO

7.1 Vstupné školenia

Poučenie a overenie znalostí z predpisov o BOZP a PO pri nástupe na pracovisko vykoná určený zamestnanec zhotoviteľa resp. pod zhotoviteľa ešte pred uvedením na stavenisko. Slúži k oboznámeniu zamestnancov s pravidlami BOZP a PO a zásadami poskytovania prvej pomoci.

Záznam o školení bude poznačený v stavebnom denníku, respektíve inom doklade zamestnávateľa.

7.2 Školenia zamestnancov na stavenisku

7.2.1 Zabezpečenie školenia

Školenie zabezpečuje príslušný zodpovedný zamestnanec zhotoviteľa.

Určení zamestnanci jednotlivých zhotoviteľov (pod zhotoviteľov) sú zodpovední za školenie svojich zamestnancov. Ak nie je priamo stanovený - zodpovednosť preberá stavbyvedúci.

7.2.2 Obsah školenia

Školenie zoznamuje v potrebnom rozsahu jednotlivých zamestnancov vzhľadom na miestne podmienky a riziká s nasledujúcou problematikou:

- Oboznámenie s projektom stavby
- Zásady BOZP
- Vyskytujúce sa riziká
- Ohlasovanie rizík ostatným ohrozeným
- Základné povinné osobné ochranné pomôcky a ich účel
- Pravidlá chovania a pravidlá osobnej bezpečnosti na stavenisku - Protipožiarna prevencia v podmienkach staveniska
- Triedenie odpadov na stavbe, ich ukladanie v konkrétnych podmienkach stavby
- Manipulácia s odpadmi a dovoľené spôsoby ich likvidácie v podmienkach stavby
- Podmienky pre prácu s látkami zdraviu škodlivými
- Zásady ochrany vôd a ovzdušia

- Postupy pre prácu v blízkosti elektrického zariadenia a na elektrických zariadeniach
O vykonanom školení sa vykoná zápis do osobných záznamov zamestnanca a do Denníka BOZP.

S výkonom práce a pohybu na stavenisku môžu zamestnanci začať až po vykonaní tohto školenia.

7.3 Školenia pre krátkodobé návštevy

Návštevy pokiaľ nie sú oboznámené s problematikou bezpečnosti na stavenisku musia byť trvalo sprevádzané počas pobytu na stavenisku zodpovednou osobou.

7.4 Špeciálne školenia a kurzy (profesné)

Pre mimoriadne práce a práce so zvýšeným nebezpečenstvom:

- a) práce, ktoré nie sú bežnou činnosťou zamestnancov a vyžadujú zvláštne opatrenie BOZP,
- b) práce v podmienkach pracoviska so zvýšeným nebezpečenstvom Školenie (inštruktáž) sa vykonáva pred začiatkom prác.

Zodpovedný vedúci pracoviska alebo ním poverený zamestnanec, ktorý práce priamo riadi (napr. majster) oboznámi všetkých zamestnancov so schváleným pracovným postupom a bezpečnostnými podmienkami pre danú činnosť a situáciu.

Zápis o preškolení sa vykoná do Denníka BOZP alebo formulára pre povoľovanie prác (môže ho nahradiť pracovný príkaz), alebo zápis do stavebného denníka. Pre dlhodobú činnosť sa musí zápis vykonať do osobných záznamov zamestnanca.

7.5 Obsluha a servis vyhradených (určených) technických zariadení a obsluha špeciálnych zariadení

Obsluha a servis vyhradených (určených) technických zariadení, obsluha špeciálnych zariadení a ďalších profesií, ktorých vykonávanie je spojené so zvýšeným rizikom úrazu:

- a) činnosti ako: žeriavníci, viazači bremien, elektromechanici, revízní technici, a iné...
- b) pre práce ako: zváranie, obsluha vysokozdvížných vozíkov, obsluha nastreľovacích zariadení, obsluha stavebných a iných špeciálnych zariadení práce s použitím horolezeckej techniky, práce s použitím bezpečnostného pásu alebo postroja a iné

Požiadavky na odbornú kvalifikáciu týchto zamestnancov sú upravené vyhláškami a normami. K získaniu kvalifikačného oprávnenia (preukazu, osvedčenia) je nutné absolvovať zvláštne školenie alebo kurz. Pre udržanie kvalifikácie je nutné periodické preškolenie a preskúšavanie znalostí. Lehoty a ďalšie podrobnosti riešia príslušné vyhlášky a normy.

Pri práci je nutné mať preukaz o kvalifikácii neustále pri sebe, alebo uschovaný u stavbyvedúceho.

7.6 Záznamy o školeniach

O školeniach vykoná nadriadený zamestnanec záznam do osobného záznamu zamestnanca, s výnimkou krátkych schôdzok BOZP a PO.

8. Stavebné práce s osobitným nebezpečenstvom a práce v blízkosti vysokého napätia

Pri stavebných prácach s osobitným nebezpečenstvom sa vykonávajú opatrenia na zamedzenie vstupu osôb, ktoré tam neplnia pracovné úlohy, do ohrozených priestorov, najmä poškodených inžinierskych sietí.

Stavebné práce s osobitným nebezpečenstvom môže osoba vykonávať, len ak sa v jej blízkosti nachádza mimo ohrozeného priestoru ďalšia osoba určená zhotoviteľom, ktorá je schopná poskytnúť pomoc alebo privolať pomoc.

Zamestnávateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je povinný v priestoroch, kde sa používajú alebo skladujú nebezpečné látky alebo sa používajú technológie a zariadenia, pri ktorých zlyhaní môže dôjsť k ohrozeniu života a zdravia väčšieho počtu zamestnancov, iných fyzických osôb a k ohrozeniu okolia, a v priestoroch, kde sa nachádzajú osobitné nebezpečenstvá a nebezpečenstvá, ktoré môžu bezprostredne a vážne ohroziť život a zdravie zamestnancov,

- a. prijať opatrenia na vylúčenie ohrozenia života a zdravia; ak to s ohľadom na dosiahnuté vedecké a technické poznatky nie je možné, prijať opatrenia na ich obmedzenie,
- b. vykonať nevyhnutné opatrenia na obmedzenie možných následkov ohrozenia života a zdravia a umožniť prístup do ohrozeného priestoru len nevyhnutne potrebným zamestnancom, ktorí sú riadne a preukázateľne oboznámení a majú výcvik a vybavenie podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

Elektrické vedenia a zariadenia

1. Práce so žeriavmi, bagrami a ostatnými mechanizačnými prostriedkami v ochrannom pásme elektrického vedenia je bez povolenia prevádzkovateľa elektrického zariadenia zakázané.
2. V ochrannom pásme je možné uskutočňovať najnutnejšie stavebné a montážne práce len po predchádzajúcom prerokovaní s príslušnou energetickou organizáciou. Tieto práce je potrebné v najväčšej možnej miere uskutočňovať pri vypnutom stave elektrického vedenia - až po zaistení a zabezpečení pracoviska elektricky a mechanicky. Vypnutý stav musí byť zabezpečený v zmysle STN 34 3100 (B - príkaz s určeným dozorom). V prípade, že sa stavebné a montážne práce budú vykonávať v blízkosti elektrických zariadení v správe viacerých energetických organizácií, musia sa uvedené práce prerokovať so všetkými organizáciami.
3. Pokiaľ pri práci v ochrannom pásme nie je možné zaistiť vypnutie elektrického zariadenia, musia byť práce uskutočnené pod dozorom „osoby znalej s vyššou -

- kvalifikáciou" (STN 34 3100), určenej len pre dozor. Osoba zná s vyššou kvalifikáciou je zamestnanec energetickej organizácie. Zhotoviteľ dohodne s príslušnou energetickou organizáciou postup prác, s akými mechanizmami sa bude pracovať a bezpečnostné opatrenia. O tejto dohode je nutné zabezpečiť písomný doklad.
4. Pri prejazdoch mechanizmov a prevážaní materiálov v ochrannom pásme a v miestach križovania (bez pracovnej činnosti) po komunikáciách, musia byť dodržané ochranné vzdialenosti v zmysle STN 34 3108 " Bezpečnostné predpisy o zaobchádzaní s elektrickým zariadením osobami bez elektrotechnickej kvalifikácie" a STN 343109. Pokiaľ by tieto vzdialenosti neodpovedali uvedenej STN, alebo by prevážanie mechanizmov alebo materiálov bolo uskutočňované v teréne, platí ustanovenie ods. 5.
  5. Zamestnanci vykonávajúci pracovné úlohy v blízkosti elektrického vonkajšieho vedenia pod napätím sa nesmú dotýkať montážneho žeriava a ani zavesených bremien bez použitia izolačných pomôcok. V nepredvídaných prípadoch s možnosťou dotyku živých častí so zariadeniami vydá dozor, uvedený v ods. 3. ďalšie doplňujúce pokyny.
  6. Pri práci s náradím, pri použití montážneho zariadenia a pri doprave rúr alebo tyčí pomocou týchto zariadení v blízkosti vonkajšieho vedenia pod napätím sa musí dbať o zvýšenú opatrnosť. Ak nie je spoľahlivo zaistené dodržanie bezpečných vzdialeností podľa príslušných predpisov, musia byť práce zastavené. Pokračovať v práci sa môže až po uvedení príslušného úseku vonkajšieho vedenia do stavu bez napätia.
  7. Pred zahájením akýchkoľvek prác v blízkosti vonkajších elektrických vedení nn, vn, vvn, zvn a v ich ochrannom pásme musia byť všetci zamestnanci náležite poučení v zmysle STN 34 3108 a STN 34 3109 a iných príslušných právnych a technických noriem s nebezpečenstvom hroziacim od vonkajších vedení s ohľadom na možnosti ohrozenia pri všetkých druhoch pracovných činnosti. Poučenie všetkých zamestnancov sa uskutoční preukázateľne vo vstupnom školení.
  8. Zdvíhacie zariadenia, ktoré budú pracovať v ochrannom pásme, pokiaľ vedenie nie je zaistené a riadne zabezpečené v zmysle STN 34 3100, musia mať indikátory priblíženia a musí sa postupovať podľa STN 343108 a súvisiacich predpisov.
  9. Činnosti, ktoré sú zakázané v ochrannom pásme elektrického vedenia a pod vedením sú uvedené v stati „Ochranné pásma“ tohto POV.

9. Minimálne zásady dodržiavania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP), požiarnej ochrany (PO) a ochrany environmentu (OE) na stavenisku

V súlade NV SR č. 396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko § 4 v naväznosti na § 5, ods. 2 písmeno b) a c) a § 6 ods. 2 písmeno c) sú ustanovené pravidla na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre vykonávanie prác na stavenisku nasledovne:

1. Na pracovisko môžu byť zaradení len zamestnanci, ktorí majú lekársku prehliadku a sú schopní vykonávať stavebné práce.
2. Všetci zamestnanci, ktorí budú vykonávať stavebné práce boli oboznámení s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
3. Počas realizácie prác stavbyvedúci, ktorý riadi stavebné práce je povinný zabezpečovať plnenie požiadaviek na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s prihliadnutím najmä na:

- a. udržiavanie poriadku a čistoty na stavenisku,
- b. umiestnenie pracoviska, jeho prístupnosť, určenie komunikácií alebo priestorov na priechod a pohyb zamestnancov a na prejazd a pohyb pracovných prostriedkov,
- c. podmienky na manipuláciu s rôznymi materiálmi,
- d. technickú údržbu zariadení a pracovných prostriedkov, ich kontrolu pred uvedením do prevádzky a pravidelnú kontrolu s cieľom odstrániť nedostatky, ktoré by mohli ovplyvniť bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
- e. určenie a úpravu plôch na uskladnenie rôznych materiálov, najmä ak ide o nebezpečné materiály alebo látky,
- f. podmienky na odstraňovanie použitých nebezpečných materiálov alebo látok,
- g. uskladňovanie, manipuláciu alebo odstraňovanie odpadu a zvyškov materiálov,
- h. prispôsobovanie času určeného na jednotlivé práce alebo ich etapy podľa skutočného postupu prác,
- i. spoluprácu medzi zamestnávateľmi a fyzickými osobami, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi,
- j. vzájomné pôsobenie pracovných činností uskutočňovaných na stavenisku alebo v jeho tesnej blízkosti.
- k. zabezpečuje ochranu zamestnancov proti pádu kolektívnym alebo osobným zabezpečením,
- l. pred začiatkom prác, zavedení novej technológie, nového pracovného postupu alebo nového pracovného prostriedku oboznámi zamestnancov so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci, zásadami bezpečného správania sa na pracovisku, s bezpečnými pracovnými postupmi, s existujúcim a predvídateľným nebezpečenstvom a ohrozením, s dopadmi, ktoré môžu spôsobiť poškodenie zdravia a s ochranou pred nimi.
- m. m. oboznámiť zamestnanca so zákazom vstupovať do priestoru, zdržiavať sa v priestore a vykonávať činnosti, ktoré by mohli bezprostredne ohroziť život alebo zdravie zamestnanca.

Každá osoba ale aj návštevník vstupujúci na stavenisko je povinný dodržiavať uvedené zásady. Zároveň je povinný riadiť sa priamymi pokynmi stavbyvedúceho alebo koordinátora BOZP. Ich pokyny a nariadenia sú záväzné pre všetkých na stavenisku, a majú prednosť pred ostatnými pokynmi BOZP.

Tieto zásady sú neoddeliteľnou súčasťou každej obchodnej, dodávateľskej alebo inej zmluvy pre akúkoľvek činnosť na stavenisku

Stavbyvedúci, koordinátor BOZP alebo iné poverené osoby majú právo kedykoľvek vykonať kontrolu na použitie alkoholu, omamných alebo psychotropných látok u každého prítomného na stavenisku, zároveň majú právo vykonať aj kontrolu totožnosti všetkých osôb. Majú právo na kontrolu odbornej alebo zdravo(nej) spôsobilosti osôb vykonávajúcich činnosti na ktoré sa osobitná odborná alebo zdravotná spôsobilosť vyžaduje. Ďalej majú právo na kontrolu dokladov o technickej spôsobilosti dopravných a technických prostriedkov, vrátane vyhradených technických zariadení používaných na stavenisku. Sú oprávnení zakázať prácu, alebo používať technické prostriedky, ak vzniklo oprávnené podozrenie z porušenia vyššie uvedených podmienok.

Zodpovedný vedúci každého dodávateľa služieb a prác, poverený predák, alebo samostatne zárobkovo činná osoba musia zabezpečiť overiteľné oboznámenie svojich podriadených a samých seba z týmito zásadami

Bez doručenia podpísaného oboznámenia (všetkými osobami) stavbyvedúcemu alebo koordinátorovi BOZP staveniska, alebo priameho zapísania a podpísania (pri malom počte osôb) do stavebného denníka, nie je možné začať akúkoľvek činnosť na stavenisku. Nedodržanie týchto zásad má za následok okamžité vykázanie takejto osoby zo staveniska, prípadne aj vymáhanie spôsobenej škody

Vstup na stavenisko

- tu zamestnaným osobám, návštevam alebo vozidlám je povolený vstup len na základe ústneho alebo písomného povolenia (jednorazového alebo časovo obmedzeného alebo časovo neobmedzeného) vydaného stavbyvedúcim alebo inou oprávnenou osobou a to len určenými komunikačnými spojeniami.

- je zakázané vchádzať motorovými vozidlami ktoré nespĺňajú technické podmienky na premávku po verejných komunikáciách,

- vodič vozidla je povinný nahlásiť všetky osoby, ktoré sa v ňom nachádzajú pred vstupom na stavenisko, tieto osoby musia mať súhlas vstupu na stavenisko a sú taktiež povinné dodržiavať tieto pravidlá musia používať príslušné osobné ochranné pracovné prostriedky,

- na stavenisko je zakázané vstupovať osobám pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných a psychotropných látok, alebo osobám trvalo alebo dočasne uznaných za práceneschopných,

- na stavenisko je zakázané vnášať akékoľvek nebezpečné predmety (zbrane, výbušniny, nebezpečné biologické látky, chemické látky alebo prípravky a pod., okrem nebezpečných vecí ktorých preprava sa riadi dohovorom ADR, a ktoré sú osobitne nahlásené u stavbyvedúceho a u koordinátora BOZP,

- donášať a odnášať možno pracovné náradie a pracovné prostriedky len po predošlom písomnom súhlase oprávnenej osoby.

Prijímanie návštev

- osoby vykonávajúce návštevu na stavenisku môžu vstupovať do areálu staveniska len na základe súhlasu stavbyvedúceho alebo inej oprávnenej osoby,

- osoby vykonávajúce návštevu, sú povinné dodržiavať zásady BOZP na stavenisku,

- návštevy sú oprávnení prijímať a za ich bezpečnosť zodpovedajú:

-štatutárne orgány investora a nimi poverené osoby,

- stavbyvedúci a ním poverené osoby,

- súkromné návštevy sú na stavenisku zakázané.

Pohyb po stavenisku

- osobám je dovolené pohybovať sa len po určených a vyznačených miestach,

- motorovým vozidlám je dovolené pohybovať sa len po určených a vyznačených priestoroch, miestach alebo komunikáciách a to maximálnou rýchlosťou 20 km/hod, pri súčasnom dodržiavaní dopravného poriadku staveniska a všeobecných pravidiel cestnej premávky,

- v priestore staveniska je zakázané akúkoľvek nebezpečnú látku vypúšťať, vylievať, vysypávať, alebo voľne ponechať,

- v priestore staveniska je zakázané vykonávať osobnú potrebu inde ako v určených WC,
- za vzniknutý odpad, jeho likvidáciu, v súlade s legislatívou Slovenskej republiky, zodpovedá jeho pôvodca,
- je zakázané vstupovať do priestorov označených výstražnou značkou „Zákaz vstupu tu nepovolaným osobám“,
- na stavenisku je zakázané požívať alkoholické nápoje alebo iné omamné a psychotropné látky,
- na stavenisku je, okrem stavbyvedúcim povolených, vyhradených a riadne označených priestorov, zakázané fajčiť, vykonávať zväračské práce alebo manipulovať s otvoreným ohňom,
- na stavenisku je zakázané filmovať, fotografovať, robiť si neoprávnené náčrtky a poznámky bez príslušného povolenia,
- na stavenisku je zakázané používať mobilné telefóny, alebo iné komunikačné prostriedky vodičom motorových vozidiel počas jazdy po stavenisku bez použitia súpravy „voľne ruky“,
- je zakázané používať mobilné telefóny alebo iné potencionálne zdroje umožňujúce vznik iskrenia alebo elektrostatického náboja v priestoroch s nebezpečenstvom výbuchu na stavenisku

Výstup a východ zo staveniska

- zo staveniska je dovolené vychádzať len určenými komunikačnými spojeniami v určenom dennom čase, tieto východy sú zároveň aj núdzovými východmi pre prípad nutnej evakuácie osôb alebo materiálu,
- osobám je zo staveniska zakázané vynášať alebo vyvážať akékoľvek predmety bez príslušného povolenia vydaného stavbyvedúcim alebo inou oprávnenou osobou,
- osoba vystupujúca zo staveniska je povinná strpieť od stavbyvedúceho alebo inej oprávnenej osoby primeraný spôsob kontroly obsahu tašky (batožiny) respektíveložnej plochy (korby), kufra a kabíny vozidla.

Zodpovednosť osôb na stavenisku

- na stavenisku môžu pracovať alebo vykonávať akékoľvek činnosti len osoby odborne a zdravotne spôsobilé, ktoré sú povinné tieto skutočnosti preukázať ešte pred začatím práce príslušnej oprávnenej osobe, originály uvedených oprávnení musia byť k dispozícii na stavenisku počas celého času výkonu týchto činností, ich fotokópie je povinný zabezpečiť a uložiť u stavbyvedúceho každý kto tieto činnosti na stavenisku vykonával,
- každý dodávateľ, vedúci pracovnej skupiny alebo SZČO sú povinné pri vykonávaní svojej činnosti spolupracovať s okolím za účelom vzájomného informovania sa a koordinovania prác z ktorých vyplýva možnosť ohrozenia, riziko alebo iného nebezpečného dôsledku pre svoje okolie,
- všetky osoby sú povinné používať len, vopred vypracované a schválené, bezpečné pracovné postupy a návody na používanie,
- všetky osoby sú povinné používať osobné ochranné pracovné prostriedky vyplývajúce z bezpečnostných pokynov, postupov alebo environmentálnych, protipožiarnych a iných opatrení,

- ustanovenia predošlého odseku sa osobitne vzťahujú na vyhradené technické zariadenia, používané na stavenisku, podliehajúce príslušnej vyhláške (v zmysle § 102 odstavec 2 písmeno c) Zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach sa na určené technické zariadenia vzťahuje Vyhláška č. 205/2010 Z. z. o určených technických zariadeniach a určených technických činnostiach na UTZ, alebo osobitným predpisom, napríklad pre práce mimo priestoru ŽSR Vyhláška č. 508/2009 Z. z.),

- mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať prácam s osobitným nebezpečenstvom ktorými sú najmä.

- práce, pri ktorých sú zamestnanci vystavení nebezpečenstvu zasypania, zapadnutia v močaristom teréne alebo pádu z výšky, kde sa riziko zvyšuje charakterom práce, použitým pracovným postupom alebo podmienkami pracovného prostredia na stavenisku,

- práce, pri ktorých sú zamestnanci ohrození pôsobením chemických alebo biologických faktorov, ktoré znamenajú osobitné nebezpečenstvo pre bezpečnosť a zdravie zamestnancov alebo pre ktoré osobitný predpis ustanovuje monitorovanie pracovného prostredia,

- práce pri ktorých je prekročená povolená hodnota hluku (85 dB),

- práce v kontrolovaných pásmach na pracoviskách zo zdrojmi ionizujúceho žiarenia a práce v prechodných kontrolovaných pásmach pri činnostiach vedúcich k ožiareniu,

- práce v blízkosti vysokého napätia (nad 1 000 V), a práce pri ktorých sa používa elektrická energia presahujúca bezpečné napätie a bezpečný prúd (ich hodnoty závisia najmä od pracovného prostredia),

- práce, pri ktorých je nebezpečenstvo utopenia,

- práce vo výkopoch, v šachtách, podzemí a tuneloch.

- práce, ktoré vykonávajú potápači s dýchacími prístrojmi,

- práce vykonávané v kesónoch a v prostredí so stlačeným vzduchom,

- práce s výbušninami,

- montáž alebo demontáž ťažkých konštrukčných prvkov,

- všetky práce vykonávané za sťažených poveternostných podmienok (ak sa nedajú odložiť), na tieto práce musí byť vypracovaný a oprávnenou osobou schválený osobitný písomný pracovný postup obsahujúci všetky bezpečné pokyny, postupy, použité osobné ochranné pracovné prostriedky, ktorý obsahuje aj pokyny pre rýchly a účinný zásah pri poškodení zdravia alebo vzniku nebezpečnej udalosti,

- každá osoba zodpovedá za svoju bezpečnosť a správanie sa na stavenisku v rozsahu BOZP, PO a OE, zároveň je povinná riadiť sa príslušnými upozoreniami, bezpečnostnými pokynmi, výstrahami a piktogramami vyplývajúcimi z činností alebo priestoru kde sa nachádza,

- každá osoba znáša prípadné dôsledky (ekonomické alebo trestno-právne) ak bude z jej príčiny spôsobené porušenie vyššie uvedených pravidiel BOZP,

- osoba s elektronickým kardiostimulačným alebo iným podobným prístrojom sa nesmie pohybovať v priestoroch so zvýšeným elektrickým, magnetickým alebo elektromagnetickým žiarením (frekvenčné meniče, vysokonapäťové elektrické rozvody a pod.),

- osoba so zdravotným obmedzením sa riadi špecifickými podmienkami kompenzujúcimi jej postihnutie,

- osoby uvedené v predošlých bodoch sú povinné o svojom zdravotnom obmedzení vopred informovať stavbyvedúceho a inú oprávnenú osobu, ktorá následne zaistí ich primeranú bezpečnosť,

- na stavenisku sa môže samostatne pohybovať len osoba primerane ovládajúca Slovenský jazyk, ostatné osoby musia byť sprevádzané osobou dostatočne ovládajúcou Slovenský jazyk (z dôvodu rôznych bezpečnostných upozornení a výstrah v písanej podobe), alebo musia dostať bezpečnostné pokyny v im zrozumiteľnom jazyku,

- každý úraz, nevoľnosť, nebezpečnú udalosť akou sú najmä: porušenie pravidiel BOZP, požiar, alebo poškodenie životného prostredia a iné je povinnosť účastníka alebo svedka udalosti, ihneď: nahlásiť stavbyvedúcemu v prípade potreby je treba použiť aj čísla verejných núdzových volaní ktorými sú:

112 - Integrovaný záchranný systém - univerzálne tiesňové volanie (napr. poškodenie zdravia a iné),

150 - Hasičský a záchranný zbor,

155 - Rýchla zdravotnícka pomoc

158 - Polícia Slovenskej republiky.

To znamená, že pri riešení úrazov je nutné prijať príslušné opatrenia, okrem iného: vybavenie prvej pomoci (obväzový materiál, atď.) osobami vyškolenými na poskytovanie prvej pomoci dopravu do najbližšej nemocnice na úrazové / pohotovostné oddelenie

volať 112 IZS – ak sa jedná o vážny úraz

volať koordinátora bezpečnosti – zápis a šetrenie úrazu

volať Inšpektorát práce ak sa jedná o závažný pracovný úraz

volať políciu – ak sa jedná o podozrenie zo spáchania trestného činu (smrteľný úraz a ťažké ublíženie na zdraví)

volať hasičský zbor (podľa potreby).

Sankcie

- dodatočné zistenie, alebo okamžité nenahlásenie porušenia týchto pravidiel bude znamenať vykázanie príslušnej osoby zo staveniska, alebo môže mať za následok neumožnenie budúceho vstupu na stavenisko, alebo vymáhanie finančnej sankcie či náhrady za spôsobenú škodu,

- sankcie, ktoré nevyplývajú priamo zo zákona, sú uvedené v jednotlivých dodávateľsko - obchodných zmluvách,

- povinnosťou každej osoby je správať sa podľa týchto pravidiel ale aj podľa zásad BOZP, PO a OE príslušného pracoviska v súlade s vykonávanými činnosťami.

Zodpovedný pracovník je povinný vždy dodržať povinnosť ohlásenia každej mimoriadnej udalosti, ku ktorej na pracovisku dôjde a to bezodkladne vedeniu stavby, ktoré musí byť zverejnené na viditeľnom a dobre prístupnom mieste na každej stavbe (pracovisku) a s jeho obsahom musia byť oboznámení všetci zamestnanci objednávateľa i zhotoviteľa, a to vrátane osôb, ktoré sa na stavbe zdržujú s vedomím vedenia stavby (napr. strážna agentúra, dozorné orgány a pod.). Pri realizácii prác v dobe pracovného voľna alebo pracovného pokoja bude v prípade mimoriadnej udalosti ihneď upovedomený inšpekčný technik objednávateľa a majiteľ alebo vedenie firmy, a to ako objednávateľa, tak aj zhotoviteľa.

Okrem plánu BOZP zamestnávateľ plní aj ustanovenia § 6 zákona č. 124/2006 Z.z. Zhotoviteľ má vypracované technologické postupy, kde sú uvedené príslušné právne predpisy a tiež spresnené požiadavky z hľadiska zabezpečenia podmienok bezpečnosti práce

pri vykonávaných stavebných prácach na stavbe. V prípade ak svojou činnosťou ktorýkoľvek zo zhotoviteľov resp. podzhotoviteľov nepriaznivo vplýva, alebo by mohol ohroziť ostatných účastníkov je povinný ešte pred začatím tejto činnosti informovať vedenie stavby a SD.

9.1 Ochranné pásma inžinierskych sietí

V projektovej dokumentácii je relatívne jasné vyznačenie inžinierskych sietí, ale pre prípad ich výskytu v inej polohe, resp. výskytu pri zemných prácach nezakresleného a nevytýčeného potrubia alebo kábla uvádzame ochranné pásma inžinierskych sietí s farebnosťou výstražných fólií.

Je nevyhnutné, aby zhotoviteľ zabezpečil vytýčenie všetkých inžinierskych sietí ešte pred začatím výkopových prác. Okrem toho musí počítať aj s fyzickým vyhľadaním (odkopaním) niektorých sietí. Hlavne tých, ktoré budú chránené len položením "panelov", alebo aj tých, ktorých výškovú polohu v zemi nevedel správca dokladovať.

Pri všetkých inžinierskych sieťach sa práce musia vykonávať tak, aby boli dodržané príslušné ochranné pásma. Pri prácach v ochrannom pásme je nevyhnutné dodržať príslušné predpisy a podmienky správcov predmetných sietí, resp. si vyžiadať jeho dozor počas výstavby.

Pri prácach v blízkosti inžinierskych sietí je nutné, aby zhotoviteľ dodržal príslušnú platnú legislatívu SR.

Pri prácach na elektrických vedeniach a zariadeniach je potrebné okrem dodržaní predpisov požiadať o technický dozor majiteľa vedení.

Cestné ochranné pásma

Cestné ochranné pásma sa zriaďujú pri všetkých diaľniciach, cestách a miestnych komunikáciách I. a II. triedy mimo zastavaného územia alebo územia určeného na súvislé zastavanie; vnútri tohto územia sa zriaďujú ochranné pásma podľa osobitných predpisov (Smernice pre technické opatrenia civilnej obrany).

Hranice územia zastavaného alebo územia určeného na súvislé zastavanie vyplývajú z územnoplánovacej dokumentácie, inak túto hranicu určí podľa skutočného stavu súvislého zastavania príslušný cestný správny orgán. Príslušný cestný správny orgán pritom prihliadne na to, či súvislé zastavanie je po oboch stranách komunikácie rovnako ďaleko či sa celkom alebo sčasti obmedzuje len na jednu jej stranu; stavebné medzery až do 200 metrov spravidla neprerušujú súvislé zastavanie.

Hranicu cestných ochranných pásiem určujú zvislé plochy vedené po oboch stranách komunikácie vo vzdialenosti

- a) 100 metrov od osi vozovky príľahlého jazdného pásu diaľnice a cesty budovanej ako rýchlostná komunikácia,

- b) 50 metrov od osi vozovky cesty I. triedy,
- c) 25 metrov od osi vozovky cesty II. triedy a miestnej komunikácie, ak sa buduje ako rýchlostná komunikácia,
- d) 20 metrov od osi vozovky cesty III. triedy,
- e) 15 metrov od osi vozovky miestnej komunikácie I. a II. triedy.

Na smerovo rozdelených cestách a miestnych komunikáciách sa tieto vzdialenosti merajú od osi priľahlej vozovky.

V okolí úrovňového kríženia ciest s inými pozemnými komunikáciami a s dráhami sú hranice cestných ochranných pásiem určené zvislými plochami, ktorých poloha je daná stranami rozhládových trojuholníkov. Ak by však takto určené cestné ochranné pásmo bolo užšie ako cestné ochranné pásmo určené podľa predošlého odseku, platí aj pre okolie úrovňových krížení ustanovenie predošlého odseku.

V cestných ochranných pásmach je zakázané

- a) vykonávať akúkoľvek stavebnú činnosť vyžadujúcu ohlásenie stavebnému úradu alebo povolenie stavby,
- b) robiť na objektoch a zariadeniach postavených pred vznikom cestného ochranného pásma úpravy na predĺženie ich životnosti, ak sa počíta s ich budúcim odstránením,
- c) robiť akékoľvek zemné úpravy, ktorými by sa úroveň terénu znížila alebo zvýšila k nivelete vozovky komunikácií,
- d) zriaďovať skladiskové a letiskové plochy, spevnené aj nespevnené,
- e) hospodáriť v lesoch spôsobom odporujúcim zásadám vopred dohodnutým s príslušným cestným správnym orgánom,
- f) v okolí úrovňových krížení ciest s inými pozemnými komunikáciami a s dráhami a na vnútornej strane oblúkov ciest s polomerom 500 metrov a menším tiež vysádzať alebo obnovovať stromy alebo vysoké kry a pestovať také kultúry, ktoré by svojím vzrastom a s prihliadnutím na úroveň terénu rušili rozhľad potrebný pre bezpečnú dopravu.

Obmedzenia podľa predošlého odseku sa nevzťahujú na súčasti diaľníc, ciest a miestnych komunikácií, na označníky zastávok, na zastávky a čakárne hromadnej verejnej dopravy, na čerpacie stanice pohonných látok, na telekomunikačné a energetické vedenia, na stavby a zariadenia súvisiace s úpravou odtokových pomerov, na meračské značky, na signály a ich zariadenia na mapovanie a na stavby a zariadenia slúžiace obrane štátu, pokiaľ sú umiestnené v súlade s osobitnými predpismi tak, aby nezhoršovali bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a nesťažovali údržbu komunikácie.

Výnimky zo zákazu činnosti v cestných ochranných pásmach udeľá príslušný cestný správny orgán. Žiadosť sa podáva už v štádiu prípravnej dokumentácie. Výnimky možno povoliť len v odôvodnených prípadoch, ak nebudú tým dotknuté všeobecné záujmy, najmä

dopravné záujmy a záujmy majetkovej správy dotknutej komunikácie. Povolením výnimok nesmie dôjsť k rozšíreniu súvislej zástavby obcí a miest obstavovaním komunikácie. Povolenie výnimky možno viazať na podmienky.

Ochranné pásmo dráhy

Ochranné pásmo dráhy je priestor po oboch stranách obvodu dráhy vymedzený zvislými plochami vedenými v určenej vzdialenosti od hranice obvodu dráhy; zriaďuje sa na ochranu dráhy, jej prevádzky a dopravy na nej.

Ochranné pásmo novej dráhy vzniká dňom právoplatnosti stavebného povolenia. Ochranné pásmo zaniká dňom právoplatnosti rozhodnutia o zrušení dráhy.

Ak stavebné povolenie neurčuje inak, hranica ochranného pásma dráhy je

- a) pre železničnú dráhu 60 metrov od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 metrov od vonkajšej hranice obvodu dráhy,
- b) pre ostatné koľajové dráhy a pre pozemnú lanovú dráhu 15 metrov od osi krajnej koľaje,
- c) pre visutú lanovú dráhu 15 metrov od nosného alebo dopravného lana,
- d) pre trolejbusovú dráhu 10 metrov od krajného vodiča trakčného trolejového vedenia.

Ak dráha vedie po cestnej komunikácii alebo v uzavretom priestore prevádzkovateľa dráhy, ochranné pásmo dráhy sa nezriaďuje.

V ochrannom pásme dráhy je zakázané bez súhlasu prevádzkovateľa dráhy a bez záväzného stanoviska špeciálneho stavebného úradu

- a) umiestňovať stavby, konštrukcie, vzdušné vedenia a svetelné zariadenia, ktoré by boli zameniteľné so svetelnými signalizačnými zariadeniami slúžiacimi na chod a bezpečnosť dopravy na dráhe, alebo by mohli oslniť vodiča koľajového vozidla,
- b) umiestňovať elektromagnetické zariadenia, ktoré by rušili alebo inak ovplyvňovali trolejové vedenia, ich napájanie, zariadenia na premenu, prívod a rozdelenie elektrického prúdu alebo zabezpečovacie, signalizačné, oznamovacie alebo spojové zariadenia dráhy alebo zariadenia trakčných vozidiel,
- c) umiestňovať predmety, ktorých farebné plochy sú zameniteľné s označeniami používanými v doprave na dráhach,
- d) uskladňovať horľaviny a výbušniny a zriaďovať skládky, ktoré by mohli poškodiť dráhu alebo jej súčasť alebo ohroziť bezpečnosť a plynulosť dopravy na dráhe,
- e) vykonávať činnosti, ktoré by mohli poškodiť dráhu alebo jej súčasť, alebo ohroziť bezpečnosť a plynulosť dopravy na dráhe, najmä uskutočňovať terénne úpravy, zemné práce, trhacie práce a činnosti vykonávané banským spôsobom.

Vlastníci a užívatelia nehnuteľností a správcovia vodných tokov a odkrytých podzemných vôd v ochrannom pásme dráhy sú povinní udržiavať pozemky a stromy a kry na nich, skládky, stavby, mostné piliere a iné konštrukcie a vzdušné vedenia v takom stave a užívať ich takým spôsobom, aby neohrozili prevádzku dráhy a jej súčastí, ani neobmedzili bezpečnosť a plynulosť dopravy na dráhe. Vysádzať a pestovať stromy a kry s výškou presahujúcou tri metre možno v ochrannom pásme dráhy len vtedy, ak je zabezpečené, že pri páde nemôžu poškodiť súčasti dráhy.

Prevádzkovateľ dráhy je oprávnený vyzvať vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti alebo správcu vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody v ochrannom pásme, aby v určenej lehote odstránil stromy a kry, naplaveniny na mostných pilieroch dráhy alebo znefunkčnil zariadenie podľa odseku 1 písm. a) a b), odstránil skládky, stavby a iné konštrukcie podľa odseku 1 písm. c) a d) a bezodkladne upustil od činnosti podľa odseku 1 písm. e).

Ak vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti alebo správca vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody v určenej lehote neuposlúchne výzvu, špeciálny stavebný úrad na podnet prevádzkovateľa dráhy uloží ich vlastníčkovi alebo užívateľovi povinnosť v určenej lehote odstrániť ich alebo znefunkčniť alebo zakázať činnosti podľa odseku.

Po upovedomení vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti alebo správcu vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody sú poverení zamestnanci prevádzkovateľa dráhy oprávnení vstupovať na nehnuteľnosť v ochrannom pásme dráhy z dôvodu údržby a opravy dráhy a jej súčastí a stavieb, ktoré slúžia dráhe alebo doprave na dráhe, s nimi aj iné osoby nevyhnutne potrebné na vykonanie potrebných činností. Oprávnenie na vstup majú aj osoby, ktoré vykonávajú záchrannú akciu alebo odstraňujú následky nehody alebo mimoriadnej udalosti, vykonávajú ich vyšetrovanie alebo štátny dozor. Ak je nevyhnutné vykonať okamžité záchrannú akciu a odstrániť následky nehody alebo mimoriadnej udalosti a nemožno vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti alebo správcu vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody upovedomiť vopred, treba ho upovedomiť bezodkladne. Vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti a správca vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody je povinný na tento účel strpieť vstup týchto osôb na nehnuteľnosť.

Ak je bezprostredne ohrozená prevádzka dráhy alebo niektorej jej súčasti alebo ak je ohrozená bezpečnosť dopravy na dráhe, poverení zamestnanci prevádzkovateľa dráhy sú po upovedomení vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti alebo správcu vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody oprávnení vstúpiť na nehnuteľnosť a vykonať nevyhnutné úpravy stromov a krov, znefunkčniť zariadenia a iné konštrukcie, alebo odstrániť skládky, naplaveniny na mostných pilieroch, stavby na náklady vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti alebo správcu vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody. Vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti a správca vodného toku alebo odkrytej podzemnej vody je povinný tieto úpravy strpieť a vzniknuté náklady uhradiť.

Zamestnanci prevádzkovateľa dráhy a ostatné osoby, ktoré vstupujú na nehnuteľnosť v ochrannom pásme, sú povinní počínať si tak, aby nespôsobili škodu neprimeranú vykonanej činnosti a aby neobmedzili vlastníka alebo užívateľa nehnuteľnosti nad mieru primeranú vykonanej činnosti.

Ochranné pásma v energetike

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je pri napätí

a) od 1 kV do 35 kV vrátane

1. pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,
2. pre vodiče so základnou izoláciou 4 m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,
3. pre zavesené káblové vedenie 1 m,

b) od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m,

c) od 110 kV do 220 kV vrátane 20 m,

d) od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m,

e) nad 400 kV 35 m.

Ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané

- a) zriaďovať stavby, 71) konštrukcie a skládky,
- b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m,
- c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy.

Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.

Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) so šírkou 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice

spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je

- a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,
- b) 3 m pri napätí nad 110 kV.

V ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je okrem prípadov podľa odseku 14 zakázané

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažké mechanizmy,
- b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu.

Ochranné pásmo elektrickej stanice

- a) vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
- b) vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice,
- c) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplatením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení.

V ochrannom pásme elektrickej stanice vymedzenej v odseku 9 písm. a) a b) je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice.

V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 2, 4, 7 až 9 je osoba, ktorá zriaďuje stavby alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníčkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.

Každý prevádzkovateľ, ktorého elektrické zariadenie je v blízkosti ochranného pásma a je napojené na jednosmerný prúd s možnosťou vzniku bludných prúdov spôsobujúcich poškodenie podzemného elektrického vedenia, je povinný prijať opatrenia na ochranu týchto vedení a informovať o tom prevádzkovateľa podzemného elektrického vedenia.

Na ochranu zariadení na výrobu elektriny výrobcu elektriny platia ochranné pásma uvedené v odseku 9 písm. a), ak osobitné predpisy⁷²⁾ neustanovujú inak.

Zriaďovať stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa sústavy. Súhlas prevádzkovateľa sústavy na zriadenie stavby v ochrannom pásme elektroenergetického zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.

Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Ochranné pásma v plynárenstve

Ochranné pásma sa zriaďujú na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov.

Ochranné pásmo na účely tohto zákona je priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je

- a) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- b) 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm,
- c) 12 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 501 mm do 700 mm,
- d) 50 m pre plynovod s menovitou svetlosťou nad 700 mm,
- e) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- f) 8 m pre technologické objekty,
- g) 150 m pre sondy,
- h) 50 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a)

až g).

Technologické objekty na účely tohto zákona sú regulačné stanice, filtračné stanice, armatúrne uzly, zariadenia protikoróznej ochrany, trasové ohrevy plynu a telekomunikačné zariadenia.

Vlastníci pozemkov, ktoré sa nachádzajú v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia prevádzkované s tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete a prevádzkovateľovi ťažobnej siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete a ťažobnej siete a v šírke 5 m na obe strany od osi plynovodu prepravnej siete a plynovodu, ktorý je súčasťou zásobníka.

Zriaďovať stavby v ochrannom pásme plynárenského zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete. Súhlas prevádzkovateľa siete na zriadenie stavby v ochrannom pásme plynárenského zariadenia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie.

Vykonávať činnosti v ochrannom pásme plynárenského zariadenia môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa siete a za podmienok určených prevádzkovateľom siete.

Poškodenie plynárenského zariadenia, zariadení, ktoré slúžia na jeho ochranu, je zakázané. Osoba, ktorá poškodí plynárenské zariadenie alebo zariadenie, ktoré slúži na jeho ochranu, je povinná okrem spôsobenej škody na plynárenskom zariadení alebo zariadení, ktoré slúži na jeho ochranu, uhradiť náklady na obnovenie dodávky a škodu za uniknutý plyn, ktorý unikol v dôsledku poškodenia plynárenského zariadenia alebo zariadenia, ktoré slúži na jeho ochranu. Pod nákladmi na obnovenie dodávky sa na účely tohto odseku rozumie náklady na zemné práce, dopravu, materiál a pracovné náklady na opravu poškodeného plynárenského zariadenia alebo zariadenia, ktoré slúži na jeho ochranu.

Bezpečnostné pásmo v plynárenstve

Bezpečnostné pásmo je určené na zabránenie porúch alebo havárií na plynárenských zariadeniach alebo na zmiernenie ich vplyvov a na ochranu života, zdravia a majetku osôb.

Bezpečnostným pásmom na účely tohto zákona sa rozumie priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia meraný kolmo na os alebo na pôdorys. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu plynárenského zariadenia je

- a) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- b) 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- c) 50 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou nad 350 mm,
- d) 50 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 150 mm,
- e) 100 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 300 mm,
- f) 150 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou do 500 mm,
- g) 200 m pri plynovodoch s tlakom nad 4 MPa s menovitou svetlosťou nad 500 mm,
- h) 50 m pri regulačných staniciach, filtračných staniciach, armatúrnych uzloch,
- i) 250 m pre iné plynárenské zariadenia zásobníka a ťažobnej siete neuvedené v písmenách a) až h).

Pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, a pri regulačných staniciach so vstupným tlakom nižším ako 0,4 MPa, lokalizovaných v súvislej zástavbe, bezpečnostné pásma určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete.

Zriaďovať stavby⁷¹⁾ v bezpečnostnom pásme plynárenského zariadenia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete.

Ochranné pásmo potrubia na prepravu pohonných látok, ropy a skvapalneného uhl'ovodíka

Ochranné pásmo potrubia je na účely tohto zákona priestor v blízkosti potrubia, ktorý je určený na zabezpečenie plynulej prevádzky potrubia a na zabezpečenie bezpečnosti osôb a majetku. Vlastníci a užívatelia nehnuteľností v ochrannom pásme sú povinní zdržať sa všetkého, čo by mohlo poškodiť potrubie a ohroziť plynulosť a bezpečnosť prevádzky.

Ochranné pásmo potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 300 m po oboch stranách od osi potrubia.

Ochranné pásmo potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania je vymedzené zvislými plochami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 100 m po oboch stranách od osi potrubia.

Obmedzenia v ochrannom pásme potrubia

V ochrannom pásme potrubia je zakázané zriaďovať objekty osobitnej dôležitosti, ťažné jamy prieskumných a ťažobných podnikov a odvaly.

V ochrannom pásme potrubia, okrem ochranného pásma potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania, je zakázané do vzdialenosti

- a) 200 m od osi potrubia stavať na vodnom toku mosty a vodné diela,
- b) 150 m od osi potrubia pozdĺž potrubia súvisle zastavovať pozemky, stavať ďalšie dôležité objekty a budovať železničné trate,
- c) 100 m od osi potrubia stavať akékoľvek stavby,

- d) 50 m od osi potrubia stavať kanalizačnú sieť,
- e) 20 m od osi potrubia stavať potrubie na prepravu iných látok okrem horľavých látok I. a II. triedy,
- f) 10 m od osi potrubia vykonávať činnosti, najmä výkopy, sondy, odpratávanie a navrhovanie zeminy a vysádzanie stromov, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť potrubia a plynulosť prevádzky.

Zriaďovať stavby a vykonávať udržiavacie práce na stavbe v ochrannom pásme potrubia možno iba po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa potrubia a vlastníka pozemku, na ktorom je alebo má byť stavba postavená. Súhlas prevádzkovateľa potrubia a vlastníka pozemku, na ktorom je alebo má byť stavba postavená, na zriadenie stavby v ochrannom pásme potrubia je dokladom pre územné konanie a stavebné konanie; vykonávať iné činnosti podľa odseku 2 v ochrannom pásme potrubia môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa potrubia a za podmienok určených prevádzkovateľom potrubia vrátane primeraných podmienok na zaistenie bezpečnosti potrubia.

Elektrické vedenie možno zriaďovať najmenej v takej vzdialenosti od potrubia, aby sa zachovali ochranné pásma podľa § 43.

Vykonávať činnosti v ochrannom pásme potrubia na prepravu ropy z miesta ťažby do miesta spracovania môžu osoby iba so súhlasom prevádzkovateľa potrubia.

Ochranné pásma elektronických komunikácií

(1) Každý je povinný počínať si tak, aby svojou činnosťou nepoškodzoval vedenia a nerušil prevádzku sietí alebo služieb a neoprávnene nezasahoval do siete a do poskytovania služieb, inak zodpovedá za škodu, ktorú tým podniku spôsobil.

(2) Vlastník a užívateľ nehnuteľnosti je povinný dbať, aby pri užívaní nehnuteľností nepoškodzoval siete a zariadenia a nerušil prevádzku vedení, najmä nadzemných a podzemných káblových vedení.

(3) Podnik je povinný udržiavať porasty na pozemkoch v ochrannom pásme tak, aby neohrozovali bezpečnosť a spoľahlivosť vedenia.

(4) Na ochranu vedení sa zriaďuje ochranné pásmo. Ochranné pásmo vzniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o umiestnení stavby alebo dňom doručenia ohlásenia drobnej stavby.

(5) Ochranné pásmo vedenia je široké 1, 5 m od osi jeho trasy po oboch stranách a prebieha po celej dĺžke jeho trasy. Hĺbka a výška ochranného pásma je 2 m od úrovne zeme, ak ide o podzemné vedenie a v okruhu 2 m, ak ide o nadzemné vedenie.

(6) V ochrannom pásme je zakázané

- a) umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete,
- b) vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.

Ochranné pásmo verejných vodovodov a verejných kanalizácií

(1) K bezprostrednej ochrane verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií pred poškodením a na zabezpečenie ich prevádzkyschopnosti sa vymedzuje pásmo ochrany verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie (ďalej len "pásmo ochrany"), ktorým sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie. Ochranné pásma vodárenských zdrojov podľa osobitného predpisu týmto nie sú dotknuté.

(2) Pásma ochrany sú vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany

- a) 1, 5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane,
- b) 2, 5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

(3) Pásma ochrany podľa odseku 2 určí rozhodnutím okresný úrad alebo okresný úrad v sídle kraja na základe žiadosti vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie, prípadne prevádzkovateľa. Vlastník verejného vodovodu alebo vlastníka verejnej kanalizácie, prípadne ich prevádzkovateľ môže na základe žiadosti požiadať okresný úrad alebo okresný úrad v sídle kraja o určenie pásiem ochrany inej vzdialenosti od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia, ako sú ustanovené v odseku 2, z dôvodu miestnych podmienok. Žiadosť musí

obsahovať odôvodnenie určenia inej vzdialenosti.

(4) Pri vydávaní rozhodnutia prihlíadne okresný úrad alebo okresný úrad v sídle kraja na technické možnosti riešenia pri súčasnom zabezpečení ochrany verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie a na technicko-bezpečnostnú ochranu záujmov dotknutých osôb.

(5) V pásme ochrany je zakázané

- a) vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby, konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu alebo verejnej kanalizácii alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav,
- b) vysádzať trvalé porasty,
- c) umiestňovať skládky,
- d) vykonávať terénne úpravy.

(6) Vlastník verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie, prípadne prevádzkovateľ je povinný na základe žiadosti poskytnúť žiadateľovi údaje o možnom strete jeho zámeru s pásmom ochrany do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti. Pri zasahovaní do terénu vrátane zásahov do pozemných komunikácií alebo iných stavieb v pásme ochrany je stavebník, v záujme ktorého sa tieto zásahy vykonávajú, povinný na svoje náklady bezodkladne prispôbiť novej úrovni povrchu všetky zariadenia a príslušenstvo verejného vodovodu a verejnej kanalizácie majúce vzťah k terénu, k pozemnej komunikácii alebo inej stavbe. Tieto práce môže vykonávať iba so súhlasom vlastníka verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie, prípadne prevádzkovateľa.

Ochranné pásma v tepelnej energetike

Na ochranu sústavy tepelných zariadení sa zriaďujú ochranné pásma.

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti tepelného zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života, zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo zariadení na výrobu alebo rozvod tepla po odovzdávaciu stanicu tepla je vymedzené zvislými rovinami vedenými po jeho oboch stranách vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto zariadenie. Táto vzdialenosť je

- a) v zastavanom území na každú stranu 1 m,
- b) mimo zastavaného územia na jednu stranu 3 m a na druhú stranu 1 m, podľa určenia držiteľa povolenia na rozvod tepla.

Ochranné pásmo odovzdávacej stanice tepla je vymedzené zvislými rovinami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 3 m kolmo na oplotenú alebo na obmurovanú hranicu objektu stanice; odovzdávacou stanicou sa rozumie časť sústavy tepelných zariadení, ktorá slúži na zmenu parametrov (najmä tlaku a teploty) odovzdanej teplotonosnej látky, na hodnoty a účely

potrebné na jeho ďalšie využitie (najmä distribúciu, prípravu teplej úžitkovej vody a na technologické účely).

Ochranné pásmo rozvodu tepla za odovzdávacou stanicou je vymedzené zvislými rovinami vedenými po jeho obidvoch stranách vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto zariadenie len v prípade, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu plynulosti dodávky tepla a bezpečnosti prevádzky zariadenia, a to najviac

- a) v zastavanom území na každú stranu 1 m,
- b) mimo zastavaného územia na jednu stranu 3 m a na druhú stranu 1 m, podľa určenia držiteľa povolenia na rozvod tepla.

Ak sú zariadenia rozvodu tepla vedené v technickom suteréne budov alebo v kolektore inžinierskych sietí alebo ak je odovzdávacia stanica tepla umiestnená priamo v budove, ochranné pásmo sa nevymedzuje.

V ochranných pásmach je bez predchádzajúceho písomného súhlasu držiteľa povolenia na rozvod tepla zakázané vykonávať

- a) činnosti, ktoré by mohli ohroziť sústavu tepelných zariadení, plynulosť a bezpečnosť jej prevádzky a údržby alebo pri ktorých by mohla byť ohrozená bezpečnosť osôb, život alebo zdravie osôb a majetok (najmä práce s horľavinami a výbušninami alebo ich uskladňovanie, prejazdy ťažkých mechanizmov),
- b) stavebné práce a výsadbu trvalých porastov.

Predchádzajúci súhlas musí obsahovať podmienky, za akých bol udelený, a príkladá sa k návrhu na územné rozhodnutie alebo k žiadosti o stavebné povolenie; stavebný úrad podmienky tohto súhlasu nepreskúma.

V priestore bezprostredne nadväzujúcom na ochranné pásma je zakázané umiestňovať stavby, technické zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré by mohli ohroziť sústavu tepelných zariadení alebo plynulosť, a bezpečnosť jej prevádzky (najmä výstavbu plynojemov stožiarov, vykonávanie trhavých a búracích prác.

Povinnosti a obmedzenia v ochranných pásmach a v priestore bezprostredne nadväzujúcom na ochranné pásma vznikajú dňom, keď územné rozhodnutie o umiestnení sústavy tepelných zariadení nadobudlo právoplatnosť, a zanikajú dňom likvidácie týchto sústav tepelných zariadení alebo ich častí.

Ochranné pásmo krematória a pohrebiska

Ochranné pásmo krematória je 100 m od hranice pozemku krematória; v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

Vlastník pozemku v ochrannom pásme má nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku. Náklady spojené s úpravami v ochrannom pásme a náhradu za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme uhrádza zriaďovateľ krematória. Ak sa

vlastník pozemku v ochrannom pásme a zriaďovateľ krematória o náhrade nedohodnú, rozhodne o nej súd.

Ochranné pásmo pohrebiska je 50 m od hranice pozemku pohrebiska; v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať a ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom.

Vlastník pozemku v ochrannom pásme má nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku. Náklady spojené s technickými úpravami v ochrannom pásme a náhrady za obmedzenie užívania pozemku v ochrannom pásme uhrádza zriaďovateľ pohrebiska; ak sa vlastník pozemku v ochrannom pásme a zriaďovateľ pohrebiska o výške náhrady nedohodnú, rozhodne o nej súd.

Označovanie podzemných vedení výstražnými fóliami

Ako výstražné fólie sa používajú fólie vyrobené z polyetylénu, polypropylénu a pod.

Šírka fólii sa volí tak, aby presahovala šírku podzemného vedenia (prípadne šírku súbežne položených podzemných vedení) najmenej o 50 mm na obe strany od vonkajších okrajov podzemného vedenia.

Farba	Podzemné vedenie
Oranžová	Oznamovacie káble, kábelovody
Červená	Silnopráúdové káble
Modrá	Železničné zabezpečovacie a oznamovacie káble
Biela	Vodovody
Žltá	Plynové potrubia
Zelená	Tepelné siete
Hnedá	Diaľkovody horľavých kvapalín
Čierna	Diaľkovody horľavých skvapalnených uhl'ovodíkových plynov

10. Požiadavky na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci

Bezpečnostné a zdravotné označenie pri práci v zmysle nariadenia vlády č. 387/2006 Z. z. je označenie, ktoré sa vzťahuje na konkrétny predmet, činnosť alebo situáciu a poskytuje pokyny alebo informácie potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci podľa potreby prostredníctvom značky, farby, svetelného označenia alebo akustického signálu, slovnej komunikácie alebo ručných signálov.

Bezpečnostné a zdravotné označenie pri práci sa musí použiť na vyjadrenie pokynov alebo informácií ustanovených týmto nariadením vlády.

Zamestnávateľ je povinný zaistiť bezpečnostné a zdravotné označenie pri práci na pracovisku a v jeho priestoroch v súlade s týmto nariadením vlády, ak sa nebezpečenstvo nedá odstrániť alebo dostatočne znížiť prostriedkami kolektívnej ochrany alebo opatreniami, metódami alebo postupmi používanými pri organizácii práce; zamestnávateľ pritom zohľadní

výsledky posudzovania rizika. Zamestnávateľ je povinný presvedčiť sa o prítomnosti takého označenia.

Zamestnávateľ je povinný vydať pokyny, ktoré vysvetľujú význam bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci na pracovisku a v jeho priestoroch, najmä toho, ktoré obsahuje slová a ktoré určuje všeobecný spôsob a osobitný spôsob správania.

Zamestnávateľ podľa potreby zabezpečí na pracovisku a v jeho priestoroch umiestnenie označenia, ktoré sa používa v cestnej premávke, doprave na dráhe, vo vnútrozemskej plavbe, v námornej plavbe a leteckej doprave.

Všeobecné minimálne požiadavky na bezpečnostné a zdravotné označenie pri práci

Bezpečnostné a zdravotné označenia pri práci sa vyberajú, kombinujú a vzájomne zamieňajú podľa podmienok na pracovisku.

Typy označenia:

1. Trvalé označenie

Trvalé značky sa používajú na označenie zákazu, výstrahy, príkazu, na označenie núdzových východov, únikových ciest a na umiestnenie a označenie prostriedkov prvej pomoci.

Miesto, na ktorom je nebezpečenstvo zrážky s prekážkou alebo nebezpečenstvo pádu, sa trvalo vyznačuje bezpečnostnou farbou alebo značkami.

Komunikácie sa trvalo vyznačujú bezpečnostnou farbou.

2. Dočasné označenie

Svetelné označenie, akustické signály alebo slovná komunikácia sa použijú, ak treba signalizovať nebezpečenstvo alebo upozorniť zamestnancov a iné osoby na pracovisku alebo v priestoroch zamestnávateľa, aby vykonali mimoriadne opatrenia, alebo upozorniť na núdzovú evakuáciu.

Ručné signály alebo slovná komunikácia sa použijú, ak to situácia vyžaduje, na usmernenie osôb vykonávajúcich činnosť, ktorá môže ohroziť bezpečnosť alebo zdravie.

Vzájomná zámena a kombinácia označení:

Pri dodržaní rovnakej účinnosti označení možno použiť ktorúkoľvek z týchto kombinácií:

- a) bezpečnostnú farbu alebo značku na označenie miesta, na ktorom je prekážka alebo nebezpečenstvo pádu,
- b) svetelné označenie, akustické signály alebo slovnú komunikáciu,
- c) ručné signály alebo slovnú komunikáciu.

Súčasne možno použiť tieto kombinácie:

- a) svetelné označenie a akustické signály,
- b) svetelné označenie a slovnú komunikáciu,

c) ručné signály a slovnú komunikáciu.

Používanie bezpečnostnej farby:

Bezpečnostná farba má osobitný význam podľa tejto tabuľky:

Farba	Význam alebo účel	Pokyny a informácie
červená	zákazová značka	nebezpečné správanie
	signalizácia nebezpečenstva	stáť, zastaviť, zariadenie na núdzové vypnutie, evakuácia
	zariadenie na ochranu pred požiarom	označenie a umiestnenie
žltá alebo žltó-oranžová	výstražná značka	upozornenie, výstraha, kontrola
modrá	príkazová značka	osobitné správanie alebo činnosť, povinnosť nosiť osobné ochranné pracovné prostriedky
zelená	Značky pre núdzový východ, únikové cesty, prvú pomoc	dvere, východy, komunikácie, zariadenie, vybavenie
	bez nebezpečenstva	návrat do normálneho stavu

Vnímanie označenia:

Vnímanie označenia nesmie byť nepriaznivo ovplyvnené

a) prítomnosťou ďalšej značky alebo zdroja signálu rovnakého typu, ktorý nepriaznivo vplýva na viditeľnosť alebo zrozumiteľnosť, najmä sa nesmie

- umiestňovať veľký počet označení v tesnej blízkosti,
- používať súčasne dve svetelné označenia, ktoré by sa mohli zameniť,
- používať svetelné označenie v blízkosti iného podobného svetelného zdroja,
- používať dva akustické signály súčasne,
- používať akustický signál v hlučnom prostredí,

b) nevhodným návrhom, nedostatočným počtom, nesprávnym umiestnením, zlým stavom alebo nesprávnou funkciou označenia alebo signalizačného zariadenia.

Značka a signalizačné zariadenie sa čistia, udržiavajú, kontrolujú, opravujú a podľa potreby pravidelne vymieňajú tak, aby sa zabezpečil ich účel a funkčné vlastnosti.

Počet a umiestnenie používaných značiek alebo signalizačných zariadení závisí od miery ohrozenia alebo nebezpečenstva a od veľkosti priestoru, ktorý samá pokryť.

Označenie, ktoré vyžaduje napojenie na zdroj energie, musí byť pre prípad prerušenia dodávky energie napojené na automaticky sa zapínajúci núdzový zdroj; to neplatí, ak sa prerušením dodávky energie vylúči ohrozenie.

Aktivácia svetelného označenia alebo akustického signálu určuje, kedy sa začína požadovaná činnosť; svetelné označenie alebo akustický signál sú aktívne tak dlho, ako to činnosť vyžaduje. Svetelné označenie alebo akustický signál sa znovu aktivuje ihneď po použití.

Svetelné označenie a akustický signál sa pred uvedením do prevádzky a pravidelne v primeraných intervaloch kontrolujú, aby bola zabezpečená ich správna funkcia a vnímanie.

Ak sú sluchové alebo zrakové schopnosti zamestnancov znížené vrátane zníženia spôsobeného nosením osobných ochranných pracovných prostriedkov, je potrebné vykonať opatrenie na doplnenie alebo nahradenie príslušného označenia.

Všeobecné minimálne požiadavky na značky

1. Značka je označenie, ktoré poskytuje konkrétnu informáciu kombináciou geometrického tvaru, farby a symbolu alebo piktogramu a ktoré je viditeľné pri dostatočnej intenzite osvetlenia. Informačná značka je označenie, ktoré poskytuje inú informáciu, ako sú informácie zákazových značiek, al. značiek pre núdzový východ, únikové cesty a prvú pomoc. Doplnková značka je označenie, ktoré poskytuje doplňujúcu informáciu; doplnková značka sa používa spolu s inou značkou.
2. Symbol alebo piktogram je zobrazenie, ktoré sa používa na značke alebo na osvetlenom povrchu a ktoré znázorňuje situáciu alebo prikazuje osobitné správanie. Piktogramy musia byť jednoduché a musia obsahovať iba nevyhnutné podrobnosti. Používané piktogramy môžu byť nepatrne odlišné alebo podrobnejšie ako piktogramy ustanovené pri jednotlivých značkách, ak budú vyjadrovať rovnaký význam a ak odlišná úprava nebude meniť ich význam.
3. Značky sa vyrábajú z materiálu, ktorý je odolný proti nárazu a poveternostným vplyvom a je vhodný do prostredia, v ktorom sa používa.
4. Rozmery, kolorimetrické a fotometrické vlastnosti značiek zaručujú ich dobrú viditeľnosť a zrozumiteľnosť.

Podmienky používania

Značky sa umiestňujú v primeranej výške a v polohe vhodnej z hľadiska zorného uhla, so zreteľom na prekážky, a to pri vstupe na miesto všeobecného ohrozenia alebo v bezprostrednej blízkosti konkrétneho ohrozenia alebo predmetu. Značky sa umiestňujú na dobre osvetlenom, ľahko prístupnom a viditeľnom mieste. Ak denné osvetlenie nie je dostatočné, použijú sa fosforeskujúce farby, reflexné materiály alebo umelé osvetlenie.

Značka sa musí odstrániť, ak zanikne dôvod na jej používanie.

Používané značky:

Zákazové značky:

Zákazová značka je označenie, ktoré zakazuje správanie, ktoré by mohlo viesť k ohrozeniu alebo spôsobiť ohrozenie.

Hlavné znaky - kruhový tvar - čierny piktogram na bielom pozadí, červený okraj a červený šikmý pruh, pričom červená farba musí zaberat' najmenej 35 % plochy značky.

Používajú sa tieto značky:

Fajčiť zakázané

Zákaz fajčiť a
vstupovať s otvoreným
ohňom

Vstup zakázaný

Nehas vodou ani
penovými prístrojmi

Zákaz používania
vody na pitie

Zákaz vjazdu
vysokozdvížných
vozíkov

Nedotýkaj sa

Nedotýkaj sa
Kryt je pod napätím

Nezapínaj

Nič neodkladať
ani neskladovať

Zákaz prepravy
osôb

Zákaz vstupovať so
zvieratami

Zákaz používania
mobilných telefónov

Zákaz neoprávnenej
manipulácie

Zákaz jedenia a pitia
na tomto mieste

Zákaz výstupu
nepovolaným osobám

Nevstupuj za
pohyblivé rameno

Nesiahaj do tohto
priestoru

Zákaz jazdy na
paletových vozíkoch

Zákaz dopravy osôb na
čelnom nakladači

Zákaz vstupu pod
zodvihnuté bremeno

Zákaz používania
vody na pitie

Nedotýkaj sa

Výstražné značky:

Výstražná značka je označenie, ktoré upozorňuje na nebezpečenstvo alebo ohrozenie.

Hlavné znaky - trojuholníkový tvar - čierny piktogram na žltom pozadí s čiernym okrajom, pričom žltá farba musí zaberat' najmenej 50 % plochy značky.

Používajú sa tieto značky:

Pozor, nebezpečenstvo
požiaru

Pozor, nebezpečenstvo
výbuchu

Prudký jed

Prudká žieravina

Pozor, zavesené
bremeno

Pozor, prepravné
vozíky

Pozor, nebezpečenstvo

Pozor
laserové žiarenie

Pozor,
horľavé materiály

Pozor,
silné magnetické pole

Pozor, nerovný
povrch

Pozor, nebezpečenstvo
pádu

Pozor, nebezpečenstvo
biologického ohrozenia

Nebezpečenstvo
omrznutia

Pozor, škodlivé
alebo dráždivé látky

Pozor, tlakové
nádoby s plynom

Pozor, silné
magnetické pole

Pozor, nebezpečenstvo
od frézy

Pozor,
nebezpečenstvo
pomliaždenia

Pozor, automatický
štart

Pozor, nebezpečenstvo
popálenia

Pozor, nebezpečenstvo
poranenia ruky

Pozor,
klzký povrch

Pozor, stroj
je v chode

Pozor,
zúžený priestor

Pozor, schod

Pozor, nebezpečenstvo
vtiahnutia

Príkazové značky:

Príkazová značka je označenie, ktoré prikazuje osobitné správanie.

Hlavné znaky - kruhový tvar - biely piktogram na modrom pozadí, pričom modrá farba musí zaberat' najmenej 50 % plochy značky.

Používajú sa tieto značky:

Používaj vhodné
ochranné okuliare

Používaj vhodnú
ochrannú prilbu

Používaj vhodné
chrániče sluchu

Používaj vhodnú
ochrannú masku

Používaj vhodnú
ochrannú obuv

Používaj vhodné

Používaj vhodný

Použi na tvár

Pre chodcov

Vypni

ochranné rukavice

ochranný odev

vhodný ochranný štít

Použi okuliare
a chrániče sluchu

Použi prilbu
a chrániče sluchu

Použi okuliare
a prilbu

Zaisti plynové
nádrže

Umy si ruky

Miesto vyhradené na fajčenie

Značka pre núdzový východ, únikovú cestu alebo prvú pomoc:

Značka pre núdzový východ, únikovú cestu alebo prvú pomoc je označenie, ktoré informuje o núdzovom výchoде, únikovej ceste, mieste prvej pomoci alebo záchrannom vybavení. Hlavné znaky - obdĺžnikový alebo štvorcový tvar - biely piktogram na zelenom pozadí, pričom zelená farba musí zaberat' najmenej 50 % plochy značky.

Používajú sa tieto značky:

Úniková cesta

Úniková cesta

Prvá pomoc

Nosidlá

Núdzová sprcha

Východ

Zariadenie na
vymývanie očí

Telefón prvej pomoci

Lekár

Zhromažďovacie
miesto

Úniková cesta

Únikový východ
(vľavo)

Únikový východ
(vpravo)

Únikový východ
(dole)

Únikový východ
(vpravo dole)

Únikový východ
(vpravo hore)

Únikový východ
(vľavo dole)

Únikový východ
(vľavo hore)

Značky na ochranu pred požiarmi:

Značka na ochranu pred požiarmi je označenie, ktoré informuje o umiestnení zariadenia na ochranu pred požiarmi.

Hlavné znaky - obdĺžnikový alebo štvorcový tvar - biely piktogram na červenom pozadí, pričom červená farba musí zaberat' najmenej 50 % plochy značky.

Používajú sa tieto značky:

Požiarna hadica

Požiarny rebrík

Hasiaci prístroj

Ohlasovňa požiaru

Šípka

Určenie smeru Šípka

Minimálne požiadavky na označenie nádob a potrubí

1. Nádoby, ktoré obsahujú nebezpečné látky a prípravky, nádoby používané na skladovanie týchto nebezpečných látok a prípravkov a potrubné rozvody a vedenia, ktoré obsahujú alebo dopravujú nebezpečné látky a prípravky, sa označujú piktogramom alebo symbolom na farebnom pozadí v súlade s osobitnými predpismi.

Táto požiadavka sa nevzťahuje na nádoby používané krátkodobo a na nádoby, ktorých obsah sa často mení, ak sú prijaté iné vhodné opatrenia, ktoré zabezpečia tú istú úroveň ochrany, napríklad informovaním, školením.

Uvedené označenia môžu byť

- a) nahradené výstražnými značkami, ak sa použijú rovnaké piktogramy alebo symboly,
- b) doplnené ďalšími informáciami, napríklad názvom, vzorcom alebo zložením nebezpečnej látky alebo prípravku a podrobnosťami o nebezpečenstve,
- c) pri doprave nádob na pracovisku a v priestoroch zamestnávateľa doplnené alebo nahradené značkami, ktoré sa používajú pri preprave nebezpečných látok alebo prípravkov.

2. Označenie musí byť upevnené, nalepené alebo namalované na viditeľnom mieste.

3. Označenie podľa bodu 1, ak je to vhodné, musí spĺňať požiadavky ustanovené v prílohe č. 2 bodu 1.4 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z. a podmienky na používanie značiek ustanovené v prílohe č. 2 bodu 2 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z..

4. V súlade s bodmi 1 až 3 označenie, ktoré sa používa na potrubí, sa viditeľne umiestňuje v blízkosti najnebezpečnejších miest, napríklad ventilov a rozoberateľných spojov, a vo vhodne zvolených vzdialenostiach.

5. Plochy, miestnosti alebo uzavreté priestory používané na skladovanie nebezpečných látok alebo prípravkov sa označujú vhodnou výstražnou značkou podľa prílohy č. 2 bodu 3.2 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z. alebo piktogramom, alebo symbolom na farebnom pozadí podľa bodu 1, ak obaly alebo nádoby nie sú dostatočne označené na tento účel so zreteľom na prílohu č. 2 bod 1.5 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z. a na ich rozmery.

Sklady nebezpečných látok alebo prípravkov môžu byť označené výstražnou značkou pre iné nebezpečenstvo.

Toto označenie musí byť umiestnené v blízkosti skladovacej plochy alebo pri vstupe do skladovacích priestorov.

Minimálne požiadavky na označenie a umiestnenie zariadenia používaného na ochranu pred požiarmi

1. Zariadenie na ochranu pred požiarmi sa označuje farbou určenou pre tieto zariadenia a príslušnou značkou. Značkou sa vyznačuje aj miesto, na ktorom sa toto zariadenie nachádza, a prístup k nemu.
2. Zariadenie na ochranu pred požiarmi sa označuje červenou farbou. Červená plocha musí byť dostatočne veľká, aby zariadenie bolo ľahko rozpoznateľné.
3. Na vyznačenie miesta, na ktorom sa zariadenie na ochranu pred požiarmi nachádza, sa používajú značky ustanovené v prílohe č. 2 bode 3.5 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z..

Minimálne požiadavky na označenie prekážok, nebezpečných miest a komunikácií

Označenie prekážok a nebezpečných miest:

Miesta, na ktorých je nebezpečenstvo zrážky s prekážkou, nebezpečenstvo pádu alebo padajúcich predmetov, sa označujú striedavo žltými a čiernymi pásmi alebo červenými a bielymi pásmi, ak sú tieto miesta zamestnancom prístupné.

Rozmery označenia musia byť primerané veľkosti prekážky alebo nebezpečného miesta.

Žlté a čierne alebo červené a biele pásy musia mať sklon približne 45° a musia byť približne rovnakej šírky.

Označenie komunikácií:

Ak používanie a vybavenie priestorov vyžaduje zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, komunikácie pre vozidlá sa zreteľne vyznačujú neprerušovanými pásmi výraznej farby, prednostne bielej alebo žltej, a to so zreteľom na farbu podkladu.

Pásy musia byť umiestnené tak, aby určovali potrebnú bezpečnú vzdialenosť medzi vozidlom a ďalším predmetom, ktorý môže byť v jeho blízkosti, ako aj medzi vozidlom a chodcom.

Ak je to možné, trvalé komunikácie vo vonkajších priestoroch sa vyznačia v súlade s predošlými odstavcami, ak nie sú zabezpečené vhodnými zábranami alebo ak nie sú vybudované chodníky.

Minimálne požiadavky na svetelné označenie

1. Svetelné označenie vyrobené z priehľadného alebo priesvitného materiálu musí byť osvetlené zvnútra, zozadu alebo tak, že vytvára dojem svietiaceho povrchu.
2. Vyžarované svetlo musí byť dostatočne kontrastné so zreteľom na okolité prostredie a v súlade s ustanovenými podmienkami použitia značky, aby nevznikal odlesk z dôvodu nadmerného množstva svetla alebo znížená viditeľnosť označenia z dôvodu nedostatku svetla.
3. Svetelná plocha, ktorá vydáva signál, môže byť jednofarebná alebo môže obsahovať piktogram na určenom pozadí.
4. Farba svetelnej plochy musí byť použitá v súlade s prílohou č. 1 bodom 4 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z..
5. Piktogram na označení musí vyhovovať požiadavkám ustanoveným v prílohe č. 2. k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z.

Ak má zariadenie schopnosť vysielat' prerušovaný alebo neprerušovaný signál, prerušovaný signál sa použije na označenie vyššej miery nebezpečenstva alebo naliehavejšej potreby požadovaného alebo určeného zásahu alebo činnosti, ako označuje neprerušovaný signál.

Trvanie a frekvencia prerušovaného signálu musia byť také, aby zabezpečili správne pochopenie významu signálu a vylúčili zámenu s iným svetelným označením alebo vylúčili zámenu s neprerušovaným signálom.

Ak sa namiesto akustického signálu alebo spolu s akustickým signálom používa prerušovaný svetelný signál, použijú sa rovnaké kódy.

Zariadenie na vysielanie prerušovaného svetelného signálu pre prípad vážneho ohrozenia musí byť pod odborným dohľadom a musí byť vybavené pomocným svetidlom.

Minimálne požiadavky na akustické signály

1. Akustický signál je predpísaný zvukový signál vysielaný a prenášaný zariadením navrhnutým na tento účel, bez použitia ľudského alebo syntetického hlasu.
2. Akustické signály musia
  - a) mať hladinu zvuku, ktorá je podstatne vyššia ako hladina hluku okolitého prostredia, aby boli dobre počuteľné bez toho, aby obťažovali alebo spôsobovali bolesť,
  - b) byť ľahko rozpoznateľné, najmä z hľadiska dĺžky impulzu a intervalov medzi impulzmi alebo skupinami impulzov, a musia byť zreteľne odlíšené od iného akustického signálu a hluku okolitého prostredia.
3. Ak zariadenie môže vysielat' akustické signály s premenlivou alebo konštantnou

frekvenciou, premenlivá frekvencia sa použije na označenie vyššej miery nebezpečenstva alebo naliehavejšej potreby požadovaného alebo určeného zásahu alebo činnosti, ako označuje konštantná frekvencia.

Signál na evakuáciu musí byť neprerušovaný.

Minimálne požiadavky na slovnú komunikáciu

Slovná komunikácia je hovorená správa omámená ľudským alebo syntetickým hlasom obsahujúca vopred určené slová.

Slovná komunikácia medzi hovorcom alebo vysielateľom a jedným poslucháčom alebo viacerými poslucháčmi sa má uskutočniť formou krátkych textov, viet, skupín slov alebo jednotlivých slov.

Hovorené správy majú byť krátke, jednoduché a zrozumiteľné. Vyjadrovacia schopnosť hovorcu a sluchová schopnosť poslucháča zabezpečujú spoľahlivú slovnú komunikáciu.

Slovná komunikácia je

- a) priama, prostredníctvom ľudského hlasu,
- b) nepriama, prostredníctvom ľudského alebo syntetického hlasu, ktorý je vysielaný vhodnými prostriedkami.

Osobitné pravidlá používania:

Komunikujúce osoby, ktoré dobre ovládajú používaný jazyk, sú schopné správne vyslovovať a správne porozumieť hovorenej správe a sú schopné na základe tej to správy správať sa vhodným spôsobom so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Ak sa slovná komunikácia použije namiesto ručných signálov alebo spolu s ručnými signálmi, použijú sa tieto určené slová:

-štart	naznačiť začiatok príkazu,
-stop	prerušiť alebo ukončiť pohyb,
-koniec	zastaviť činnosť,
-zdvihni	zdvihnúť bremeno vyššie,
-spusti	spustiť bremeno nižšie,
-vpred	
-vzad	
-vpravo	na koordináciu so zodpovedajúcimi ručnými signálmi,
-vľavo	
-pozor	na núdzové zastavenie,
-rýchlo	zrýchliť pohyb z dôvodu bezpečnosti.

Minimálne požiadavky na ručné signály

1. Ručný signál je predpísaný pohyb alebo poloha ramien alebo rúk na usmernenie zamestnancov a iných osôb, ak vykonávajú činnosť, ktorá môže ohroziť bezpečnosť alebo

zdravie.

2. Ručný signál musí byť presný, jednoduchý, ľahko vykonateľný, zrozumiteľný a zreteľne odlišný od ostatných signálov.
3. Ak sa používajú súčasne obidve ramená alebo ruky, musia sa pohybovať symetricky a ukazovať iba jeden signál.
4. Ručný signál môže byť nepatrne odlišný alebo podrobnejší ako tie, ktoré sú uvedené v bode 3, ak spĺňajú podmienky uvedené v bodoch 1.2 a 1.3 k nariadeniu vlády č. 387/2006 Z. z..

Osoba, ktorá dáva signály (ďalej len "signalista"), používa pohyby ramien alebo rúk na pokyny určujúce činnosť osoby, ktorá prijíma tieto signály (ďalej len "obsluha").

Signalista nesmie vykonávať iné činnosti okrem riadenia činnosti a zaistovania bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov v jeho blízkosti.

Signalista musí byť schopný sledovať zrakom všetky činnosti tak, aby nebola ohrozená jeho bezpečnosť a zdravie.

Ak podmienky podľa bodu 2.3 nemožno splniť, zamestnávateľ musí podľa potreby zabezpečiť ešte jedného signalistu alebo viacerých signalistov.

Obsluha musí ľahko rozpoznať signalistu.
Signalista musí mať na sebe jeden charakteristický prvok alebo viac charakteristických prvkov, napríklad plášť, vestu, prilbu, rukávniky, pásku na rukáve alebo signalizačné terče. Charakteristické prvky musia mať výraznú farbu, podľa možnosti rovnakú, a môže ich používať len signalista.

Ak nie je obsluha schopná bezpečne vykonať príkazy, ktoré prijala, musí prerušiť prebiehajúcu činnosť, aby si vyžiadala nové pokyny.

Na ručnú signalizáciu sa používajú nasledovné signály:

Význam	Opis	Ilustrácia
A. Všeobecné signály		
ŠTART Výstraha Začiatok príkazu	Obe ramená sú vystreté vodorovne, dlane sú obrátené dopredu.	
STOP Prerušenie Koniec pohybu	Pravé rameno smeruje hore, dlaň je obrátená dopredu.	
KONIEC Koniec činnosti	Obe ruky sú tesne nad sebou vo výške hrudníka.	

B. Vertikálne pohyby		
ZDVIHNUTIE	Pravé rameno smeruje hore, dlaň je obrátená dopredu a pomaly opisuje kruh.	
SPUSTENIE	Pravé rameno smeruje dole, dlaň je obrátená dovnútra a pomaly opisuje kruh.	
VERTIKÁLNA VZDIALENOSŤ	Ruky naznačujú príslušnú vzdialenosť.	

11. Požiarne ochrana

Stavba musí počas celej doby trvania spĺňať požiadavky ochrany pred požiarom podľa platných právnych a technických noriem. Ich dodržiavanie kontroluje vedúci zamestnanec a technik požiarnej ochrany.

Povinnosťou každého vedúceho zamestnanca je zabezpečenie požiarnej ochrany podľa rozsahu jeho pôsobnosti. Súčasne zodpovedá za vykonávanie protipožiarnych opatrení a za dodržiavanie protipožiarnych predpisov, technologickej disciplíny a pracovných postupov.

Všetci zamestnanci na stavbe sú povinní poznať a dodržiavať predpisy požiarnej ochrany, plniť stanovené úlohy na úseku prevencie, zúčastňovať sa na školení a odbornej príprave vrátane preskúšania. Bez meškania musia ohlásiť nadriadenému alebo zamestnancovi požiarnej ochrany chyby a nedostatky ohrozujúce požiaru bezpečnosť.

Na stavenisku musia byť k dispozícii prenosné hasiace prístroje, ktorých typ a množstvo je závislé od charakteru a prostredia na stavenisku, jeho rozlohy, zariadení, fyzikálnych a chemických vlastností používaných látok a počtu osôb na stavenisku. Počas výstavby musia zhotovitelia dodržiavať zásady požiarnej ochrany v zmysle vyhlášky č.121/2002 Z.z.. Pred začiatkom jednotlivých prác vykoná odborne spôsobilá osoba školenie zamestnancov, odbornú prípravu protipožiarnej hliadky, školenie osôb zabezpečujúcich pracovisko v mimopracovnom čase s overením vedomostí a vykoná o tom zápis.

Zhotoviteľ je povinný pre činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru určiť požadovaný počet pracovníkov na účel výkonu protipožiarnej asistenčnej hliadky, na tento účel zabezpečiť ich účasť na odbornej príprave vykonanej pred začatím činnosti. Odbornú prípravu a vybavenie protipožiarnej asistenčnej hliadky zabezpečí odborne spôsobilá osoba.

Činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru môže zhotoviteľ vykonávať len po vykonaní príslušných bezpečnostných a protipožiarnych opatrení. O potrebe vykonania uvedených činností je zhotoviteľ povinný s dostatočným časovým predstihom informovať objednávateľa.

Požiarnotechnické zariadenia sa musia v pravidelných intervaloch kontrolovať a udržiavať v akcieschopnom stave. Musia byť ľahko prístupné a jednoducho použiteľné. Musia byť označené značkami v súlade s osobitným predpisom. Označenie musí byť trvalé a umiestnené na vhodnom mieste.

Musí byť zriadená ohlasovňa požiarov v kancelárii stavbyvedúceho. Musia sa v nej nachádzať požiaro - poplachové smernice a menný zoznam členov protipožiarnej hliadky.

Pri výstavbe treba dbať, aby boli udržiavať voľné komunikácie pre prípad zásahu vozidiel Hasičského a záchranného zboru a to počas celej doby výstavby. Treba dbať, aby nebol z dôvodu skladovania materiálu znemožnený prístup, ktorý by bránil ich nasadeniu.

Každý kto spozoruje vznik požiaru alebo jeho príznaky musí:

- vykonať nevyhnutné opatrenia na záchranu ohrozených osôb,
- sa snažiť uhasiť ho v zárodku, alebo zamedziť jeho šírenie do okolia vlastnými silami, s použitím hasiaceho prístroja, alebo inými dostupnými hasiacimi prostriedkami a prípadne privolať pomoc protipožiarnej hliadky,

- volaním "horí", upozorniť ostatných zamestnancov v blízkosti,
- ak nie je možné uhasiť požiar vlastnými silami, okamžite ohlásiť požiar na ohlasovňu požiarov a privolať pomoc ohlásením požiaru na tiesňové telefónne číslo ohlasovne požiaru hasičskej jednotky HaZZ, telefón: 150 alebo 112,
- okrem ohlásenia vykonať tiež evakuácia osôb a materiálu z ohrozeného priestoru s dôrazom na nebezpečné zariadenia ako sú tlakové fľaše s plynom, kanistre a iné nádoby s horľavými kvapalinami, a pod.. Elektrické zariadenia je nutné vypnúť,
- poskytnúť hasičskej jednotke osobnú pomoc na výzvu veliteľa zásahu.

Každý požiar bez ohľadu na veľkosť a spôsob likvidácie musí byť bezodkladne nahlásený vedeniu stavby, koordinátorovi bezpečnosti a územne príslušnému Hasičskému zboru. Povinnosť nahlásiť požiar vzniká aj vtedy, keď bol úspešne zdolaný vlastnými prostriedkami a boli vykonané patričné opatrenia proti jeho opätovnému vzniku.

12. Prvá pomoc

Každý zhotoviteľ musí mať spracovanú metodiku evidencie a registrácie pracovných úrazov, pričom ich problematika je riešená v Zákone č.124/2006 Z.z. a vo Vyhláške č. 500/2006 Z.z..

Prvá pomoc a lekárska starostlivosť musí byť poskytnutá v prípade každého poranenia, otravy alebo náhleho vážneho zhoršenia zdravotného stavu.

Prvá pomoc je bezprostredná pomoc poskytnutá zranenej alebo chorej osobe. Ide o súbor opatrení, ktoré sa poskytujú postihnutému ešte pred odborným zdravotníckym ošetrením, ktoré sú nutné k ochrane zdravia a života postihnutého. Prvú pomoc treba poskytnúť ešte pred príchodom záchranej služby alebo lekára. Poskytovanie pred lekárskej prvej pomoci musí byť zamerané vždy na zachovanie hlavných životných funkcií.

Každý zamestnanec je povinný dodržiavať hlavné zásady poskytovania prvej pomoci:

- Bezpečnosť pri poskytovaní prvej pomoci (záchrana, postihnutý),
- Zhodnotenie situácie,
- Zhodnotenie úrazu alebo ochorenia,
- Volanie odbornej pomoci (112, v prípade len zdravotného problému linku 155),
- Poskytnutie prvej pomoci,
- Odovzdanie postihnutého odbornej pomoci (zložky IZS).
-

Poskytnutie prvej pomoci sa riadi nižšie uvedenými úkonmi v stanovenom poradí, pričom vzhľadom na možnosti poskytovateľa, respektíve poskytovateľov prvej pomoci sa jednotlivé úkony vykonávajú súbežne, pokiaľ je to možné vzhľadom na ich povahu.

Vyšetrenie postihnutého musí byť zamerané najmä na

- vedomie - reakcia na oslovenie, ztratenie alebo uštipnutie,

- dýchanie - naklonenie sa nad postihnutého či je alebo nie je počuť, cítiť dýchanie a či sú vidieť dýchacie pohyby (ak nie ide o zastavenie dýchania),
- krvný obeh, ak nie je prítomné dýchanie ide o zástavu srdca (krvného obehu), treba začať resuscitovať.
- - Život zachraňujúce úkony sú
- uvoľnenie, spriechodnenie dýchacích ciest (záklon hlavy - Manéver „prst – brada“),
- záchranné dýchanie (z pľúc do pľúc) - nemusí sa vykonávať v prípade možnosti ohrozenia záchrancu,
- stláčanie hrudníka - masáž srdca :
  - miesto u dospelého: stred hrudnej kosti /úroveň prsných bradaviek, frekvencia stláčania 100 – 120 min, hĺbka 5 – 6 cm,
  - miesto u dieťaťa - spojnice medzi prsnými bradavkami a 1cm pod (dolná tretina hrudnej kosti), používajú sa 2 prsty, dlaň jednej ruky alebo dlane oboch rúk (v závislosti od veľkosti dieťaťa),
  - u dieťaťa – začína sa 5 úvodnými vdychmi, ak naďalej nie je prítomné dýchanie začínať 30 (stlačení) : 2 (vdychy) u všetkých detí.
- zastavenie závažného krvácania,
- aj samotná masáž srdca bez dýchania je život zachraňujúci úkon.

Zastavenie závažného krvácania: Pravidlo „5 Z“

- Zistiť krvácanie,
- Zatlačiť v rane – vytvoriť tlakový obväz, ak krváca, znova prekryť na pôvodné krytie, ak je v rane cudzí predmet – nevyberať, fixovať, prekryť (okolo cudzieho predmetu),
- Zdvihnúť ranu nad úroveň srdca,
- Zabrániť šoku – pravidlo „5 T“,
- Zavolať pomoc (112).

Protišokové opatrenia - riadia sa pravidlom „5 T“

- Teplo - prikrytie pacienta, dekou, striebornou fóliou z auto - lekárničky,
- Ticho - upokojenie pacienta,
- Tekutiny - protišoková poloha - zdvihnutie dolných končatín,
- Tíšenie bolesti - uložiť postihnutého do úľavovej polohy,
- Transport - privolať odbornú pomoc 112.

Poskytnutie prvej pomoci pri zasiahnutí nebezpečnou látkou

- vlastná bezpečnosť, ak nie je ohrozená,
- postihnutú osobu čo najrýchlejšie vyniesť, príp. vyviesť z ohrozeného priestoru,
- zabezpečiť protišokové opatrenia pravidlo „5 T“, zastaviť život ohrozujúce krvácanie pravidlo 5Z,
- ak je postihnutá osoba v bezvedomí, zaistiť vedomie, dýchanie a krvný obeh, ak nie sú prítomné začať vykonávať KPR – resuscitácie,
- zabezpečiť odborné ošetrenie (privolať pomoc 112).

Postup pri dopravnej nehode

- zhodnotenie situácie
obliecť reflexnú vestu,
zapnúť varovné osvetlenie,
umiestniť výstražný trojuholník,
zaistiť prostriedok proti pohybu a prevráteniu,
vytiahnuť kľúč zo zapalovania,
zistiť poranenia,
privolať pomoc (112).
- poskytnutie prvej pomoci – život ohrozujúci stav
- privolanie odbornej pomoci (linka 112, v prípade život ohrozujúceho stavu 155).

Dobrou pomôckou pri poskytovaní prvej pomoci je karta prvej pomoci, ktorá je povinnou výbavou auto-lekárníček.

Zadná strana karty prvej pomoci:

1. Krvácanie - Ranu zakry sterilnou gázou a pevne obviaž obvazom. Ak obvaz rýchlo presakuje, stlač rukou, končatinu nadvihni. Pri krvácaní z nosa alebo z úst daj hlavu do polohy na boku!

2. Bezvedomie - Zisti, či dýcha. Ak nedýcha, uvoľni mu dýchacie cesty a začni s nepriamou masážou srdca a následne záchrannými dychmi (pozri OBRÁZOK) v pomere 30 : 2. U detí sa začína 5 záchrannými dychmi, následne ako u dospelých. Ak dýcha a nie je podozrenie na poranenie chrbtice a iné vážne poranenia, daj raneného do stabilizovanej polohy.
3. Podozrenie na poranenie chrbtice - Ranenému znehybni hlavu, a ak to nie je nevyhnutné, viac ním nehýb.
4. Poranenie hrudníka a brucha - Poranenie zakry sterilnou gázou. Zabodnuté predmety nevytáhu! Zraneného prikry. Nepodávaj mu jesť a piť!
5. Zlomeniny - Končatinu nenapravaj. Znehybni ju pevným materiálom (klb nad a pod zlomeninou). Otvorenú zlomeninu prekry sterilnou gázou.
6. Popáleniny - Popálených miest sa nikdy nedotýkaj! Prilepené šatstvo z rany neodstraňuj! Postihnuté miesta sterilne prekry.

Úrazy v horskom teréne

Ak k udalosti dôjde vo vysokohorskom teréne, je nutné volať na číslo Horskej záchranej služby 18 300. V prípade ak nám toto číslo nie je známe, je potrebné zavolať na číslo tiesňového volania 155, kde operátor volajúceho zabezpečí konzultáciu, asistovanú prvú pomoc a pošle Horskú záchrannú službu.

Železničné nehody

Ak došlo k nehode alebo nastane situácia, ktorá môže viesť k nehode (napr. porucha zabezpečovacieho zariadenia, uväznené motorové vozidlo na priecestí a pod.) je nutné na čísle tiesňového volania 112 alebo čísle Polície 158, oznámiť jednotné identifikačné číslo železničného priecestia, ktoré je pridelené každému železničnému priecestiu a nesie identifikačné údaje o danom priecestí.

Jednotné identifikačné číslo je umiestnené na strane výstražného kríža (Dopravné značky A 30a, A 30b) zo strany od železničnej trate, prípadne ak je dopravná značka poškodená je možné fóliu nalepiť na skriňu výstražníka zo strany od koľaje.

Postup ohlásenia mimoriadnosti na priecestí:

Osoba, ktorá spozoruje na železničnom priecestí nehodu, resp. inú nebezpečnú situáciu, ktorá by mohla ohroziť bezpečnosť na železničnej trati alebo v blízkosti priecestia, zavolá na linku tiesňového volania 112, alebo na linku Polície 158 pomocou mobilného telefónu resp. miesta najbližšieho telefonického spojenia. Súčasne nahlási službukonajúcemu operátorovi aj JIČ priecestia – napr. SP2727. Každé priecestie je označené písmenami SP (slovenské priecestie) a 4 - miestnym číslom.

Z databázy údajov zasielaných na koordinačné stredisko IZS a PZ SR operátor podľa JIČ lokalizuje dotknuté priecestie. Z databázy údajov zistí telefónne číslo a upozorní príslušného

výpravcu alebo dispečera s požiadavkou na prijatie potrebných opatrení pre zamedzenie nehodovej udalosti (napr. zastavenie vlaku, vypnutie trakčného vedenia a pod.).

Operátor má k dispozícii aj ostatné potrebné údaje (GPS súradnice, elektrifikácia trate, názov komunikácie, železničný km, cestný km, príp. iné). Operátor pošle na výjazd IZS a nehodu následne oznámi Polícii.

Zásady správneho poskytovania informácií pri volaní na číslo tiesňového volania 112: Hlavnou úlohou integrovaného záchranného systému (ďalej IZS) je poskytovanie pomoci osobám v tiesni, preto v prípade ak dôjde k mimoriadnej udalosti, pri ktorej sa zranili osoby, je v prvom rade potrebné privolať pomoc. Na to slúži číslo tiesňového volania 112, kde operátor na základe informácií poskytnutých volajúcim vyhodnotí situáciu a následne na miesto udalosti vyšle potrebné záchranné zložky IZS (zdravotníkov, hasičov, prípadne policajnú hliadku).

- Čo sa stalo (druh udalosti, aké sily a prostriedky je potrebné vyslať)
- Kde sa stalo (obec, objekt, lokalita, okres, kraj)
- Komu sa stalo (postihnutí, poškodenie majetku, ohrozenie životného prostredia)
- Kedy sa stalo (dátum a čas)
- Poskytnutie ďalších doplnkových informácií (identifikácia kto volá, uvedenie telefónneho čísla pre spätné volanie)

Jednou z povinností zamestnávateľa vyplývajúcou zo Zákona č. 124/2006 Z.z. je vybaviť pracoviská potrebnými prostriedkami na poskytnutie prvej pomoci – lekárničkami.

Zhotoviteľ musí zabezpečiť, aby počas vykonávania stavebných prác bol na stavenisku (pracovisku) spôsobilý zamestnanec, ktorý vie poskytnúť prvú pomoc a súčasne vie zabezpečiť prípadný odvoz postihnutého zamestnanca do nemocnice resp. privolanie záchrannej služby

Všetci zamestnanci musia vedieť, kde sa nachádzajú prostriedky prvej pomoci.

Všetci zamestnanci musia byť oboznámení so zásadami, postupmi a spôsobmi poskytovania prvej pomoci a spôsobmi vyprostenia zraneného z nebezpečných priestorov (najmä pri úrazoch elektrickým prúdom a v priestoroch zamorených plynom). Poskytovanie prvej pomoci je súčasťou školení o BOZP.

Všetci zamestnanci musia v prípade vzniku pracovného úrazu informovať priameho nadriadeného alebo stavbyvedúceho a podľa vlastných možností zamedziť vzniku následných škôd na zdraví zamestnancov a škodám na zariadeniach

Zhotoviteľ je povinný zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziká a vypracovať písomný dokument o posúdení rizík pri všetkých činnostiach. Tento dokument v praxi slúži aj k zabezpečeniu obsahu lekárničky na pracoviskách.

Hoci neexistuje právny predpis Slovenskej republiky, ktorý taxatívne vymedzuje, čo má obsahovať lekárnička na pracovisku, je potrebné vychádzať z charakteru práce, ktorá sa na danom pracovisku vykonáva. Obsah lekárničky má zodpovedať rizikám daného pracoviska

zamestnávateľa. Vhodné je posúdenie tohto obsahu zamestnancom pracovnej zdravotnej služby. Neexistuje nejaký konštantný balíček, ktorý by bolo možné využívať pre všetky pracoviská, ale vo všeobecnosti je vhodné mať k dispozícii okrem liečiv, dezinfekčných prostriedkov, obalového materiálu, rúšok resuscitačných, napr. aj teplomer, pinzetu, príručku prvej pomoci...

Je potrebné, aby mal zamestnávateľ vypracovaný vnútorný predpis na lekárničky. Obsahom toho dokumentu je:

- informácia, kto zodpovedá za obsah a pravidelnú kontrolu lekárničky,
- informácia o tom, kto dopĺňa jej obsah,
- záverečná časť predpisu má obsahovať oboznamovací list o tom, že zamestnanci sú preukázateľne oboznámení s tým, kde sa lekárnička nachádza, prípadne ako a kde možno v prípade potreby privolať prvú pomoc. Oboznamovací list môže byť aj samostatný dokument.

Lekárnička má byť **ľahko prístupná, príslušne označená**. Povinnosť zriadiť miestnosti na poskytnutie prvej pomoci upravuje Nariadenie vlády č. 391/2006 Z.z.

Tieto miestnosti sa musia označiť značkami podľa nariadenia vlády SR č. 387/2006 Z.z.
- biely kríž v zelenom poli.

Príklad nástennej lekárničky s obsahom prispôbeným rozsahu rizík na pracovisku do 15 osôb

Sortiment	ks	použitie
Ajatin, dezinfekčný roztok s rozprašovačom	1	dezinfekcia povrch. poranení
Gáza hydrofilná skladaná - sterilná		sterilná gáza na krytie rán
- kompres 7,5 x 7,5 cm (5 ks / bal)	1	a popálenín
Obväz hotový sterilný č. 4	1	obväz s poduškou na rany
Obväz hydrofilný sterilný 10 cm x 5 m	1	sterilné krytie rany
Obväz hydrofilný sterilný 6 cm x 5 m	1	sterilné krytie rany
Obväz na popáleniny 40 x 60 cm sterilný	2	sterilné krytie popálenín
Obväz na popáleniny 60 x 80 cm sterilný	1	sterilné krytie popálenín
Obväz pružne elastický, nesterilný, 6cm x 4m	1	zastavenie krvácania
Obväz pružne elastický, nesterilný 10cm x 4m	1	zastavenie krvácania
Obväz gumový škrtiaci 40 mm x 700 mm	1	zastavenie krvácania
Šatka trojrohá z netkaného textilu	1	znehybnenie končatín
Náplast' hladká 2,5 cm x 5 m	1	fixovanie obväzov
Náplast' s vankúšikom 8 x 4 cm	6	ošetrenie drobných poranení
Náplast' s vankúšikom 19 x 72 mm	8	ošetrenie drobných poranení
Vata obväzová skladaná 50 g	1	čistenie, prekrytie rán
Tampón s čistiacim a antimikrobiálnym účinkom	2	povrchové čistenie v okolí rany
Resuscitačné rúško s ventilom	1	dýchanie z pľúc do pľúc
Izotermická fólia 150 x 200 alebo 140 x 220 cm	1	ochranná tepelná prikrývka
Rukavice jednorazové, vyšetrovacie (pár)	1	prevencia AIDS pri ošetrení

Rekonštrukcia obvodového plášťa telocvične POV

Rukavice PE jednorazové (pár)	1	prevencia AIDS pri ošetrovaní
Rúško z PVC 20 x 20 cm / 0,12 mm	1	prekrytie zranen. Hrudníka
Utierky s čistiacim a antimikrobiálnym účinkom	1	čistenie a dezinfekcia pokožky
Nožnice nehrdzavejúce, dl.15 cm	1	strihanie obväzov, náplastí
Zatváracie špendlíky 40 mm	4	fixovanie obväzov
Teplomer lekársky v puzdre	1	meranie telesnej teploty
Pinzeta anatomická, nerez	1	čistenie rán
Krieda biela	1	označenie nehody
Karta prvej pomoci	1	zásady poskytovania prvej pomoci

Doba použiteľnosti musí byť vyznačená na jednotlivých komponentoch lekárničky.

13. Legislatíva

Pri samotnej výstavbe budú dodržiavané uvedené a následné zákony

Zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení ústavného zákona č.244/1998 Z.z., č. 9/1999 Z. z., č. 90/2001 Z. z., č. 140/2004 Z. z., č. 323/2004 Z. z., č. 463/2005 Z. z., č. 92/2006 Z. z., č. 210/2006 Z. z., č. 100/2010 Z. z., č. 356/2011 Z. z., č. 232/2012 Z. z., 160/2014 Z. z., 306/2014 Z. z., 427/2015 Z. z., 44/2017 Z. z., 137/2017 Z. z.

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavenom poriadku (stavebný zákon), v znení zákona č.139/1982 Zb., č. 103/1990 Zb., č. 262/1992 Zb., č. 136/1995 Z. z., č. 199/1995 Z.z., č. 286/1996 Z. z., č. 229/1997 Z. z., č. 175/1999 Z. z., č. 237/2000 Z. z., č. 237/2000 Z. z., č.553/2001 Z. z., č. 217/2002 Z. z., č. 416/2001 Z. z., č. 103/2003 Z. z., č. 245/2003 Z. z., č.417/2003 Z. z., č. 608/2003 Z. z., č. 541/2004 Z. z., č. 290/2005 Z. z., č. 479/2005 Z. z., č.24/2006 Z. z., č. 218/2007 Z. z., č. 540/2008 Z. z., č. 66/2009 Z. z., č. 513/2009 Z. z., č.145/2010 Z. z., č.118/2010 Z. z., č. 547/2010 Z. z., č. 408/2011 Z. z., č. 300/2012 Z. z., č.300/2012 Z. z., č. 219/2013 Z. z., č. 180/2013 Z. z., č. 368/2013 Z. z., 314/2014 z. z., 293/2014 Z. z., 154/2015 Z. z., 254/2015 Z. z., 247/2015 Z. z., 177/2018.

Zákon č.124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 309/2007 Z. z., č. 140/2008 Z. z., č. 132/2010 Z. z., č. 136/2010 Z. z., č.470/2011 Z. z., č. 154/2013 Z. z., č. 308/2013 Z. z., č.154/2013 Z. z., č. 58/2014 Z. z., č.204/2014 Z. z., 118/2015 Z. z., 128/2015 Z. z., 378/2015 Z. z..

Zákon č.355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov č.140/2008 Z. z., č.540/2008 Z. z., č.461/2008 Z. z., č.170/2009 Z. z., č.67/2010 Z. z., č.132/2010 Z. z., č.136/2010 Z. z., č.132/2010 Z. z., č.172/2011 Z. z., č.470/2011 Z. z., č.306/2012 Z. z., č.74/2013 Z. z., č.153/2013 Z. z., č.204/2014 Z. z., 77/2015 Z. z., 403/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 355/2016 Z. z., 40/2017 Z. z., 150/2017 Z. z., 289/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 87/2018 Z. z..

Zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 91/2016 Z. z.,

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení zákona č.165/2002 Z. z., č.408/2002 Z. z., č.413/2002 Z. z., č.210/2003 Z. z., č.461/2003 Z. z., č.348/2007 Z. z., č.413/2002 Z. z., č.210/2003 Z. z., č.461/2003 Z. z., č.5/2004 Z. z., č.210/2003 Z. z., č.365/2004 Z. z., č.82/2005 Z. z., č.131/2005 Z. z., č.244/2005 Z. z., č.570/2005 Z. z., č.231/2006 Z. z., č.124/2006 Z. z., č.348/2007 Z. z., č.200/2008 Z. z., č.460/2008 Z. z., č.49/2009 Z. z., č.184/2009 Z. z., č.574/2009 Z. z., č.543/2010 Z. z., č.48/2011 Z. z., č.48/2011 Z. z., č.257/2011 Z. z., č.406/2011 Z. z., č.257/2011 Z. z., č.512/2011 Z. z., č.251/2012 Z. z., č.252/2012 Z. z., č.345/2012 Z. z., č.361/2012 Z. z., č.58/2014 Z. z., č.103/2014 Z. z.,

č.183/2014 Z. z., 307/2014 Z. z., 307/2014 Z. z., 14/2015 Z. z., 61/2015 Z. z.,
14/2015 Z. z., 61/2015 Z. z., 440/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 351/2015 Z. z., 82/2017 Z. z.,
95/2017 Z. z., 335/2017 Z. z., 63/2018 Z. z.

Zákon č.462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona
č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej
práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č.
309/2007 Z. z., č.435/2008 Z. z., č.144/2010 Z.z., č.313/2011 Z. z., 299/2014 Z. z., 305/2016
462/2007.

Zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných
komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych noriem
č. 109/2005 Z. z., 310/2005 Z. z., 548/2007 Z. z., 284/2008 Z. z., 435/2008 Z. z., 8/2009 Z. z.,
307/2009 Z. z., 136/2010 Z. z., 144/2010 Z. z., 519/2011 Z. z., 73/2012 Z. z., 356/2012 Z.
z., 345/2012 Z. z., 180/2013 Z. z., 388/2013 Z. z., 87/2015 Z. z., 79/2015 Z. z.,
412/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 293/2017 Z. z., 106/2018 Z. z.

Zákon č. 8/2009 Z. z.. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení
neskorších právnych noriem 84/2009 Z. z., 188/2009 Z. z., 199/2009 Z. z., 144/2010 Z. z.,
119/2011 Z. z., 249/2011 Z. z., 313/2011 Z. z., 68/2012 Z. z., 317/2012 Z. z., 357/2012 Z. z.,
42/2013 Z. z., 98/2013 Z. z., 180/2013 Z. z., 213/2013 Z. z., 290/2013 Z. z., 388/2013 Z.z.,
290/2013 Z. z., 388/2013 Z. z., 474/2013 Z. z., 488/2013 Z. z., 430/2015 Z. z.,
387/2015 Z. z., 430/2015 Z. z., 311/2016 Z. z., 106/2018 Z. z.

Nariadenie vlády SR č.281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných
požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami

Nariadenie vlády SR č.387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a
zdravotného označenia pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 104/2015 Z. z.

Nariadenie vlády SR č. 391/2006 Zb. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných
požiadavkách na pracovisko

Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných
požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov

Nariadenie vlády SR č.395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a
používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov

Nariadenie vlády SR č.396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných
požiadavkách na stavenisko

Rekonštruované nariadenie č. 272/2004 Z. z. ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní týchto žien č.310/2010 Z. z., 106/2015 Z. z..

Rekonštruované nariadenie 286/2004 Z. z.(ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov) v znení č.309/2010 Z. z., 105/2015 Z. z.

Nariadenie vlády SR č. 416/2005 Z. z o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v znení č.629/2005 Z. z..

Nariadenie vlády SR č. 115/2006 Z. z o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení č.555/2006 Z. z..

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/425 z 9. marca 2016 o osobných ochranných prostriedkoch a o zrušení smernice Rady 89/686/EHS (Ú. v. EÚ L 81, 31. 3. 2016).

Vyhláška ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č.147/2013 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností v znení vyhlášky č. 46/2014 Z. z. a 100/2015 Z. z..

Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č.508/2009 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení vyhlášky č. 435/2012 Z. z., č. 398/2013 Z. z., 234/2014 Z. z.

Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 59/1982 Zb, ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení vyhlášky č. 374/1990 Zb, č. 484/1990Zb,

Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce č. 25/1984 Zb na zaistenie bezpečnosti práce v nízkotlakých kotolniach v znení vyhlášky č. 75/1996 Z. z.,

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 198/2015 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č.128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 578/2006 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o niektorých ustanoveniach zákona č. 725/2004 Z. z.. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov č.482/2007 Z. z., 48/2008 Z. z., 144/2009 Z. z., Zmena: 457/2009 Z. z. 229/2010 Z. z., 355/2011 Z. z., 2/2012 Z. z., 90/2013 Z. z., 57/2015 Z. z., 450/2015 Z. z., 191/2015 Z. z.

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci v znení vyhlášky č. 206/2011 Z. z.

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších právnych noriem č. 98/2016 Z. z., 283/2016 Z. z., 91/2018 Z. z..

Vyhláška MV SR č. 9/2009 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych noriem č. 130/2010 Z. z., 413/2010 Z. z., 361/2011 Z. z., 381/2012 Z. z., 128/2013 Z. z., 467/2013 Z. z., 20/2016 Z. z., 19/2018 Z. z.

Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 464/2009 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších právnych noriem č. 589/2009 Z. z., 71/2010 Z. z., 228/2010 Z. z., 9/2015 Z. z.

Vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č.245/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti, zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti osôb pri prevádzkovaní dráhy a dopravy na dráhe v znení neskorších právnych noriem č. 6/2012 Z. z., 81/2014 Z. z., 108/2016 Z. z.

Vyhláška Slovenského úradu bezpečnosti práce č.86/1978 Zb. o kontrolách , revíziách a skúškach plynových zariadení v znení neskorších právnych noriem č. 74/1996 Z.z.

Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 356/2007 Zb. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti

V Košiciach november 2018

Vypracoval: Ing. Peter OBYŠOVSKÝ